

Nie oceniaj książki po okładce

Wszyscy znają to powiedzenie, które ma sugerować, aby nie dokonywać oceny powierzchownie, ale przecież okładka pierwsza przyciąga wzrok czytelnika, intryguje, zachęca do zapoznania się z treścią książki, wprowadza w klimat epoki, z której pochodzi tekst. Idealna okładka jest dopełnieniem dobrze zaprojektowanego wnętrza książki.

Problematyka projektowania okładek nie jest zbyt często podejmowana przez specjalistów. Wiele uwagi poświęcono już fenomenowi Polskiej Szkoły Projektowania Graficznego, zwłaszcza ilustracji, plakatowi czy animacji. Niezwykle rzadko wspomina się jednak o projektach graficznych książek, zwłaszcza adresowanych do dorosłego czytelnika, które tworzyli przecież artyści takiej klasy jak Jan Lenica, Eryk Lipiński, Stanisław Zamecznik, Zbigniew Lengern, Szymon Kobyliński, Gwidon Miklaszewski, Janusz Stanny, Ignacy Witz, Henryk Tomaszewski czy najbardziej rozpoznawalny Jan Młodożeniec. Ich mistrzowskie projekty były różnorodne, barwne, żywiołowe, dowcipne, a często bardzo odważne. Do dziś „polska szkoła” rozpoznawalna jest na całym świecie.

Niestety najpiękniejsze okładki pomalą znikają, starzeją się, tracą obwoluty. Trudno odszukać ich twórców w bibliotecznych katalogach, chyba że byli również autorami ilustracji. Odchodzi jednocześnie artyści. W ostatnich dniach października pożegnaliśmy Bohdana Butenkę i Zdzisława Witwickiego. Na szczęście pozostaną z nami ich prace oraz niezapomniane postaci Gucia i Cezara, Kwapiszona, krasnala Hałabały czy wróbelka Elemelka.

Przeglądajmy się uważniej okładkom zarówno współczesnym, jak też tym powstałym w latach pięćdziesiątych, sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w., można je jeszcze znaleźć na bibliotecznych półkach, niekoniecznie wśród książek dla dzieci.

Izabela Ronkiewicz-Brağiel

Czytać to bardziej żyć

W dniach 24–27 października 2019 r. Biblioteka Kraków gościła na 23. Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie. W ramach tego wydarzenia na swoim stoisku przygotowała wiele atrakcji dla osób zwiedzających. W sobotę znani krakowscy twórcy: Zofia Zarębianka, Zdzisław Furgal oraz Krzysztof Lisowski podpisywali swoje książki. Ponadto dla czytelników przygotowano akcję *Randka w ciemno z książką*, w ramach której każdy posiadający przy sobie kartę czytelnika Biblioteki Kraków mógł wybrać coś dla siebie wśród tajemniczych, zapakowanych w szary papier, opatrzonych tylko hasłami książek. Osobom, które nie stały się jeszcze czytelnikami, a chciałyby nimi zostać, proponowano pakiet powitalny – kupon uprawniający do otrzymania torby i notesu przy zapisie w wybranych filiach Biblioteki Kraków. Dzieci odwiedzające stoisko mo-

gły wziąć udział w zabawie polegającej na wymyśleniu imienia dla bibliotecznego mola oraz zrobić sobie zdjęcie z maskotką biblioteki. W Dziecięcej Strefie Warsztatowej przeprowadzo-

ne zostały eko-warsztaty dla dzieci. Bardzo dziękujemy, że byli Państwo z nami i zapraszamy za rok!

Małgorzata Koźma

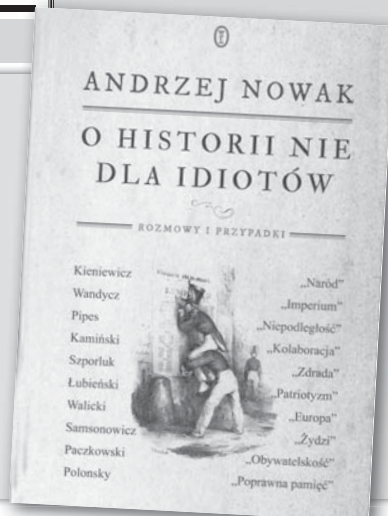
Krakowska Książka Miesiąca – listopad 2019

Krakowska Książka Miesiąca

Listopadową Nagrodę Krakowska Książka Miesiąca otrzyma prof. Andrzej Nowak za pozycję *O historii nie dla idiotów. Rozmowy i przypadki* wydaną przez Wydawnictwo Literackie. Określenie idiota wywodzi się z języka greckiego i oznacza osobę nie interesującą się sprawami publicznymi, polityką, a skupiającą się na własnych przyjemnościach. Zatem nie dotyczy raczej Polaków tak zajętych polityką, że zażarcie się zwalczających. Autor w części pierwszej opasłego tomu zgromadził dziesięć wywiadów przeprowadzonych w ostatnich trzydziestu latach z wybitnymi pisarzami i historykami. Są wśród nich Stefan Kieniewicz, Piotr Wandycz, Richard Pipes, Andrzej Walicki, Henryk Samsonowicz, Andrzej Paczkowski, Antony Polonsky, Andrzej Sulima-Kamiński, Roman Szporluk i Tomasz Łubieński. W drugiej części pomieścił teksty poświęcone ważnym historycznym tematom związanym z przyjęciem przez Polskę chrztu, podpisaniem unii horodelskiej oraz pojęciom niepodległości, patriotyzmu, kolaboracji czy zdrady.

Wręczenie Nagrody odbędzie się w czwartek 28 listopada o godz. 18.00 w Klubie Dziennikarzy „Pod Gruszką” Biblioteki Kraków (ul. Szczepańska 1). Rozmowę z laureatem Nagrody poprowadzi prof. Piotr Franaszek.

Wszystkich Świętych

– czas zadumy i wspomnień o zmarłych

*Na cmentarzu płomyki złote
i groby w chryzantemach.
Ludzie przyszli tu z myślą o tych,
których już nie ma.
(Helena Bechler)*

Dzień Wszystkich Świętych, a po nim Zaduszki – to czas, kiedy najbardziej odżywają wspomnienia o naszych najbliższych zmarłych. Tego dnia tradycyjnie wybieramy się na cmentarz, by odwiedzić groby bliskich nam osób, wierząc, że nie odeszli zupełnie, ale są w innym, lepszym świecie. Zapalamy więc znicze, kładziemy wiązanki kwiatów, modlimy się.

Ten czas zadumy i wspomnień sprawia, że pochylamy się nad grobami także tymi zapomnianymi, opuszczonymi, zaniedbanymi. Przywołujemy też wspomnienia o wielu wybitnych Polakach, których nie ma już wśród nas.

Dla mnie jednym z bardziej urokliwych cmentarzy Krakowa jest Cmentarz Salwatorski. To nie tylko miejsce zadumy i wspomnień o zmarłych, ale także miejsce rodzinnych spacerów i wycieczek, szczególnie Aleją Waszyngtona, pełną niezwykłych okazów drzew – pomników przyrody. Unikatowe położenie na zboczu Wzgórza bł. Bronisławy, w sąsiedztwie Kopca Kościuszki sprawia, że roztacza się z niego wspaniały widok na Kraków, a przy dobrej pogodzie również na pasmo Beskidów i tatrzańskich szczytów.

Najstarsze zachowane tu nagrobki liczą około stu pięćdziesięciu lat, wśród nich znajdują się prawdziwe dzieła sztuki. Jak podają materiały źródłowe, poświęcony w 1865 r., z kaplicą z katakumbami z 1898 r., pw. św. Józefa miał charakter niewielkiego cmentarza parafialnego, służącego mieszkańcom przedmieścia Zwierzyniec, Półwsia i okolicznych wsi: Przegorzał, Chelmu, Zakamycza, Bielania i Olszanicy. Od 1999 r. cmentarz ma nową kaplicę de-

dykowaną Wszystkim Świętym. Napis na jej frontonie głosi: *Vita non tollitur, co znaczy: Życie się nie kończy.*

Na terenie starej części nekropoli znajdują się groby kościuszkowców oraz około 30 tablic epitafijnych, wśród których na szczególną uwagę zasługuje neobarokowe epitafium Władysława Ludwika Anczyca. Tu pochowani zostali w zbiorowej mogile zamordowani przez Niemców mieszkańcy Woli Justowskiej, której pacyfikacji dokonano 28 lipca 1943 r. Od połowy lat trzydziestych XX wieku cmentarz jest popularnym miejscem pochówków ludzi różnych profesji, w tym artystów, wybitnych postaci świata kultury, nauki i sztuki, dlatego odwiedzając salwatorski cmentarz warto zatrzymać się także przy grobach wielkich krakowian: Jana Błońskiego, Kazimierza Wyki, Stanisława Pigionia, Ryszarda Krzyżanowskiego, Włodzimierza Maciąga, Stanisława Lema, Karola Huberta Rostrowskiego, Jana Sztaudyngera, Karola Bunscha, Wiesława Dymnego, Juliusza Osterwy, Andrzeja Szczeklika i wielu innych, by oddać im hołd i podtrzymać pamięć o nich.

Tekst i zdjęcia: Małgorzata Czerwiec-Dzierżymirska

Filia nr 25

ul. Fałata 25

 Biblioteka
Kraków

Filia nr 25 Biblioteki Kraków, stanowiąca Wypożyczalnię dla Dorosłych, mieści się na Salwatorze. Placówka ta powstała w latach 50-tych ubiegłego wieku, po wielu zmianach adresu znalazła siedzibę w lokalu przy ulicy Fałata 2. Obecny wygląd uzyskała po generalnym remoncie w 2015 roku. Usytuowana na parterze budynku umożliwia wjazd wózkiem inwalidzkim bądź dziecięcym. Najdłużej, bo 46 lat, w tym prawie 40 jako Filia nr 2 Krowoderskiej Biblioteki Publicznej, była zlokalizowana przy ul. Filareckiej 25.

Okoliczni mieszkańcy tworzą bardzo zintegrowaną społeczność, co przejawia się również w ich stosunku do Biblioteki, będącej ważnym ogniwem życia kulturalnego dzielnicy. Już kilka pokoleń mieszkańców Salwatora, a w ostatnich latach dzięki obecności w Internecie także Krakowianie z innych dzielnic, liczni studenci oraz mieszkańcy podkrakowskich miejscowości korzystają z zasobów i usług filii.

Poza liczącym ok. 14 tysięcy księgozbiorem, wciąż powiększającym się zbiorem audiobooków (450) oraz czasopismami podarowanymi przez czytelników i wypożyczanymi do domu, filia dysponuje 3 stanowiskami z dostępem do szybkiego, światłowodowego internetu; umożliwia także korzystanie z WiFi. Ostatnio dużym zainteresowaniem cieszy się elektroniczna forma czytelnictwa, z której można skorzystać po pobraniu w bibliotece kodów Legimi oraz Ibuk Libra (zakup części kodów Legimi sfinansowała Rada Dzielnicy VII).

Dzięki często pojawiającym się nowościom, przy bardzo aktywnym udziale czytelników w tworzeniu księgozbioru (proponując zakup, liczne dary książkowe) oraz wieloletnim finansowym wsparciu Rady Dzielnicy VII, wypożyczalnia posiada bogatą i zróżnicowaną ofertę: od klasyki po autorów współczesnych, szeroko reprezentowaną historię, sztukę oraz inne dziedziny wiedzy, po bardzo bogatą i szczególnie chętnie wypożyczaną literaturę wspomnieniową i biograficzną.

Jedną z lubianych i ważnych form działalności filii stanowią często zmieniające się wystawy sztuki współczesnej (malarstwo, rzeźba, fotografia), które wraz z towarzyszącymi im wernisażami stały się kolejnym elementem skupiającym użytkowników wokół Biblioteki. Imprezy te są często organizowane przy współudziale Barbary Zajączkowskiej z sąsiadującej z nami Filii nr 26 dla Dzieci i Młodzieży.

Biblioteka jest też od lat jednym z punktów do głosowania w Budżecie Obywatelskim Miasta Krakowa.

Otwarci i życzliwi pracownicy oraz estetyczny wystrój wnętrza zachęcają do odwiedzin. W razie potrzeby realizujemy również usługę *Książka do domu*. Serdecznie zapraszamy do skorzystania z oferty biblioteki w poniedziałki, wtorki, środy, piątki w godzinach od 9:00 do 19:00, w czwartki od godziny 11:00 do 16:00 oraz w każdą sobotę od godziny 9:00 do 14:00.

Tekst i zdjęcia: Jolanta Dobrucka

Polecamy dzieciom

Self-Reg

Opowieści dla dzieci o tym,
jak działać,
gdy emocje biorą górę

Każdy człowiek mierzy się codziennie ze swoimi emocjami. Bez względu na to jakie one są, stale nam towarzyszą. Nie mamy wpływu na to, w jakiej formie się pojawiają, mamy jednak możliwość wpływu na nasze reakcje, stanowiące odpowiedź na daną emocję.

Znacznie trudniej mają dzieci. Ich świat charakteryzuje się spontanicznością i ekspresją. Niejednokrotnie maluchy przeżywają dane emocje *całym sobą*: mową, gestem, ciałem. Nierzadko w sposób bardzo ekspresyjny. Prawie każdy rodzic musiał zmierzyć się z histerycznym płaczem, wrzaskiem, a nawet z rzucaniem się po podłodze. To ewidentne sygnały, wysyłane nam przez nasze dzieci: *Mamo, Tato, tyle we mnie emocji, nie radzę sobie z nimi pomóż mi!*

Z taką pomocą przychodzi znakomita książka Agnieszki Stążki-Gawrysiak *Self-Reg. Opowieści dla dzieci o tym, jak działać, gdy emocje biorą górę* wydana przez Znak. Autorka nie jest jedynie teoretykiem wspomnianej metody. Jako mama trzech synów, w tym jednego wysoko wrażliwego, na własnej skórze doświadczyła nadmiernego stresu i destrukcyjnej złości. Na jej stronie internetowej <https://dylematki.pl/> możemy zapoznać się z jej osobistą historią oraz posiadanym doświadczeniem z zakresu odbytych szkoleń i certyfikatów.

Książkę poprzedza wstęp wyjaśniający podstawy *Self-Reg*. Po nim następuje kolejno 7 rozdziałów, w każdym z nich znajdziemy krótką bajkę opisującą przygodę trzyletniej Leny, sześciolatniego Kuby oraz ich rodziców. Rozdziały zwieńczają ramki, zawierające bardzo ciekawe i rzeczowe objaśnienia dla rodziców.

Metoda proponowana przez autorkę została wprowadzona przez psychologa Stuarta Shankera, stanowi efekt jego pracy naukowej i wieloletnich doświadczeń. *Self-Reg* pomaga w opowaniu nadmiernego stresu, wpływa na kształtowanie dobrych relacji z dziećmi, wspomagając tym samym ich rozwój. Samoregulacja ma za zadanie znalezienie przyczyny złego samopoczucia i zlikwidowanie jej.

Zachęcamy do poszukania tej pozycji w naszych filiach Biblioteki Kraków. Z jej lektury skorzystają zarówno Państwo, jak i Wasze pociechy. To powiew nowej jakości wśród znanych dotychczas *Bajek Pomagajek*.

Pomocne strony:
<https://dylematki.pl>
<https://emocjedziecka.pl/>
<https://dziecisawazne.pl/jak-radzic-sobie-trudnymi-emocjami-dzieci/>

Dorota Bojeczko

Stążka-Gawrysiak A., *Self-Reg. Opowieści dla dzieci o tym, jak działać, gdy emocje biorą górę*, Wydawnictwo Znak Emotikon, Kraków 2019.

SALON LITERACKI BIBLIOTEKI KRAKÓW
Klub Dziennikarzy „Pod Gruszką”
ul. Szczepańska 1

7 listopada

„Wręczenie Nagrody Krakowskiej Książki Miesiąca października dla Agnieszki Daukszy za książkę *Jaremianka. Biografia*”

– godz. 18.00

Prowadzenie: Karolina Grodziska

14 listopada

„Salon Literacki: Spotkanie z książkami Mariana Czuchnowskiego”

– godz. 18.00

Prowadzenie: prof. Wojciech Ligęza

Gość wieczoru: Michał Stefański

21 listopada

„Salon Literacki: Wieczór autorski Ewy Elżbiety Nowakowskiej *Smoki, żaglowce i napisy na murach. Felietony o AGH i okolicach*”

– godz. 18.00

Prowadzenie: Elżbieta Zechenter-Splawińska

28 listopada

„Wręczenie Nagrody Krakowskiej Książki Miesiąca listopada dla Andrzeja Nowaka za książkę *O historii nie dla idiotów*” – godz. 18.00

Prowadzenie: Piotr Franaszek

OFERTA KULTURALNO-EDUKACYJNA FILII BIBLIOTEKI KRAKÓW

2 listopada

„Zbieramy zakrętki” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21, ul. Królewska 59, tel. 797-301-021

Filia nr 21 jest oficjalnym punktem zbiórki plastikowych zakrętek dla Fundacji Bez Tajemnic. Głównymi celami akcji są: bezinteresowna pomoc niepełnosprawnym dzieciom, podnoszenie świadomości ekologicznej oraz zbiórka surowca wtórnego.

„Komputer bez barier” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 21 / Czytelnia Naukowa, ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

Indywidualne zajęcia komputerowe prowadzone przez pracowników czytelnii: nauka podstaw obsługi komputera, zakładanie konta mailowego, surfowanie po Internecie, wyszukiwanie wiadomości, podstawy Worda.

„Zbieramy zakrętki” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 28, ul. Komandosów 1

Filia nr 31, ul. Zachodnia 7/3a

Filia nr 32, ul. Żywiecka 32

Filia nr 33, ul. Zakopiańska 103

Filie nr 28, 31, 32, 33 są oficjalnymi punktami zbiórki plastikowych zakrętek dla Fundacji im. Brata Alberta. Głównymi celami akcji są: bezinteresowna pomoc niepełnosprawnym dzieciom, podnoszenie świadomości ekologicznej oraz zbiórka surowca wtórnego.

5 listopada

„Georg Trakl. Wojna. Pretekst. Horyzonty” – godz. 18.00

Filia nr 21 / Czytelnia Naukowa / ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

Spotkanie autorskie z Krzysztofem Maćkowskim i Januszem Miką – twórcami Festiwalu Literacko-Artystycznego Trakl-Tat oraz autorami książkowej trylogii o Georgu Traklu. Opowiedzą m.in. o postaci tego zmarłego w Krakowie austriackiego poety, o wskrzeszeniu po 20 latach Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Georga Trakla oraz o idei i organizacji kolejnych sześciu edycji interdyscyplinarnego Festiwalu Trakl-Tat, a także o swoich książkach. Wydarzenie odbywa się w ramach VI Festiwalu Literacko-Artystycznego Trakl-Tat (4-8 listopada 2019).

WCZYTAJ SIĘ!

Zapraszamy do prenumeraty „Krakowa” w roku 2020

Kontakt: redakcja@biblioteka.krakow.pl

tel. 12/618-91-20, 661-22-82-82

www.miesiecznikkrakow.pl

Wpłaty: 24 1020 2892 0000 5102 0677 8528

6 listopada

„Poznajemy zawód strażnika miejskiego” – godz. 10.00

Filia nr 14 / ul. Ugorek 14, tel. 12 417-17-15

Spotkanie dla dzieci przedszkolnych, podczas których pracownicy Straży Miejskiej opowiedzą o swojej codziennej pracy.

„Wesoły Ryjek i jesień” – godz. 17.00-18.00

Filia nr 8 / ul. Brodowicza 1, tel. 12 412-49-55

Głośne czytanie najmłodszym opowiadań Wojciecha Widłaka połączone z zajęciami plastycznymi.

„Zabawy z magicznymi kropkami” – godz. 17.00

Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Głośne czytanie dla maluchów, podczas którego uczestnicy odkryją fenomen interaktywnej książki *Naciśnij mnie*.

7 listopada

„Polska – nasz kraj; Kraków – nasze miasto” – godz. 10.00

Filia nr 20 / ul. Opolska 37, tel. 797-301-027

Z okazji zbliżającej się rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości zajęcia dla najmłodszych czytelników o Ojczyźnie i o mieście, w którym żyją z wykorzystaniem książki Joanny i Jarosława Szarków *Kocham Polskę: elementarz dla dzieci*.

8 listopada

„Książka na jesienne wieczory” – godz. 12.00-19.00

Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Przegląd nowości wydawniczych dla dzieci i dorosłych.

12 listopada

„Mały i duży patriota – 101 flag na 101 rocznicę Odzyskania przez Polskę Niepodległości” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 44 / ul. Spółdzielców 3, tel. 797-024-014

Biblioteka planuje uczcić kolejną rocznicę Odzyskania Niepodległości przypominając, jak ważne jest to święto dla Polaków. Czytelnicy odwiedzający bibliotekę otrzymają biało-czerwoną flagę. Akcja będzie trwać do wyczerpania zapasów.

„Hipokrene – warsztaty literackie” – godz. 17.00-18.45

Filia nr 3, Plac Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81

Prowadzenie: dr hab. prof. UP Marek Karwala

Uprawiasz literaturę już od szeregu lat – opublikowałeś kilka tomów poetyckich, może zbiory opowiadań, sztukę sceniczną, scenariusz..., ale chciałbyś doskonalić swój warsztat, spotykać się z innymi twórcami, dyskutować o sztuce słowa, wykonywać konkretne ćwiczenia, mające służyć podniesieniu jakości Twojego pisarstwa... Być może jesteś początkującym autorem, który już wprawdzie zakosztował „drukarskiej oliwy”, lecz nie masz pewności, czy to, co piszesz, jest naprawdę dobre, a może jeszcze niczego nie napisałeś, chociaż bardzo chciałbyś „zaprzyjaźnić się z piórem”? Nieważne w jakim jesteś wieku, jakie jest Twoje wykształcenie, liczy się nade wszystko Twoje pragnienie zostania pisarzem. Odpowiedzi na nurtujące Cię dylematy znajdziesz podczas warsztatów literackich, które będą miały dwojaki charakter: teoretyczny (sposoby i środki nacechowania artystycznego poezji, prozy, dramatu, odmian pogranicznych, dziennika, pamiętnika, tekstów reklamowych, blogów i in.) oraz praktyczny (stosowne do uzyskanej wiedzy teoretycznej ćwiczenia).

13 listopada

„Poczytajmy, posłuchajmy: Bohaterskie zwierzaki” – godz. 12.00

Filia nr 16 / ul. Radzikowskiego 29, tel. 797-301-005

Zapraszamy dzieci w wieku przedszkolnym na głośne czytanie opowiadań, w których bohaterami są zwierzęta.

„Wesoły Ryjek i jesień” – godz. 17.00-18.00

Filia nr 8 / ul. Brodowicza 1, tel. 12 412-49-55

Głośne czytanie najmłodszym opowiadań Wojciecha Widłaka połączone z zajęciami plastycznymi.

„Gdy dzień staje się króciutki, przychodzą do mnie smutki – jesienne nastroje – Klub Słuchającego Malucha” – godz. 17.00

Filia nr 56 / Oddział dla Dzieci i Młodzieży / os. Zgody 7,

tel. 12 642-16-43

Uczestnicy wysłuchają opowiadania o jesiennych nastrojach, a następnie wykonają pracę plastyczną.

Polecamy dorosłym

Daj się oszukać

Uśmiech nieznamomej, której stawiasz kawę; smutna historia bezdomnego, któremu dajesz dwa złote; elektroniczne skopiowanie twojej karty płatniczej, z której znika kilka tysięcy złotych... Naprawdę nie wiemy, w jak wiele sposobów możemy stać się ofiarami oszustów. Jakub Ćwiek, autor książki *Szwindel*, postanowił przybliżyć nam świat oszustw, przekrętów – tych drobnych i tych wielkich.

Wszystko zaczęło się od starszego pana, który końcówkę życia spędził w domu opieki, gdzie umiera. Niepozorny staruszek zostawia po sobie kilka miłych wspomnień i zapisany zeszyt, który ma trafić w ręce jego syna Mikołaja. Zeszyt wydaje się skromnym spadkiem, lecz okazuje się drogą do zdobycia wielkich pieniędzy. Jest przepustką do świata oszustów, a zarazem scenariuszem przekrętu, który kusi. Czy Mikołaj podąży śladami ojca i wpłcze się w świat wielkich oszustw? Jak poradzi sobie młode pokolenie krętaczy, które poznajemy w książce? Ania, Justyna, Bartek... imiona nie są ważne, bo zmieniają się po każdej „robocie”. Oni żyją chwilą, pragną wielkich pieniędzy i sami nie wiedzą, że tak naprawdę wszyscy są tylko pionkami w grze.

Szwindel trzeba czytać z uwagą, żeby nie zgubić się w przekrętach i zmiennych imionach bohaterów. Jest jednak książką lekką, którą spokojnie można czytać jesiennym wieczorem. Da nam trochę zabawy, a może i kilka przestróg, jak nie dać się oszukać, i nie paść ofiarą kolejnego szwindla.

Joanna Pękała

Ćwiek J., *Szwindel*, Warszawa: Wydawnictwo Marginesy, 2019.

O utracie bliskich w świecie zwierząt

Miłość napędza żalobę, tak jak wiatr napędza fale w oceanie.
(fragm. książki *Jak zwierzęta przeżywają żalobę*)

Czy zwierzęta też, podobnie jak ludzie, oplakują śmierć swoich bliskich? Czy zupełnie odwrotnie, nawet nie zauważają, że ktoś z ich stada odszedł? Listopad to miesiąc, w którym w nasze myśli częściej niż zwykle wkrada się melancholia, nostalgia oraz tęsknota za najbliższymi, których nie ma już wśród nas. W książce *Jak zwierzęta przeżywają żalobę* Barbara King przedstawia szereg niezwykłych opowieści o przywiązaniu zwierząt, które stanowią dowód tego, w jaki sposób zwierzęta przeżywają i czy w ogóle przeżywają żalobę. Okazuje się bowiem, że różnie z tym bywa. Jako przykład wybitnie nieczułych na śmierć towarzyszy autorka podaje królestwo mrówek. Te maleńkie owady tylko po zapachu wydzielanym przez martwą mrówkę poznają, że osobnik z mrowiska padł i po prostu transportują jego ciało na cmentarzysko mrówek. Zupełnie inaczej jest w świecie kotów, które po stracie kompana rozpaczliwe miauczą i nie mogą znaleźć sobie miejsca. Autorka w swojej książce podaje przykłady, w jaki sposób psy, konie, króliki, słonie, małpy, ptaki, delfiny, wieloryby, żółwie, niedźwiedzie

oraz bizona cierpią po utracie kogoś, do kogo były przywiązane. Podkreśla, że w świecie zwierząt tam, gdzie była miłość, tam też pojawia się żaloba. Według Barbary King najsilniej przeżywają smutek po stracie najbliższych słonie, delfiny, szympansy oraz niektóre ptaki. Lekturę polecam nie tylko miłośnikom fauny, ale także wszystkim osobom zainteresowanym wspaniałymi historiami zwierząt, przywiązanych do siebie nawzajem lub swojego właściciela i cierpiących po ich stracie.

Małgorzata Koźma

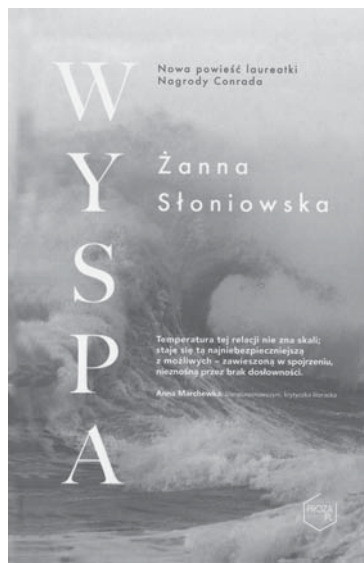
King B.J., *Jak zwierzęta przeżywają żalobę*, Lutynia: Wydawnictwo Purana, 2018.

Wyspa niespełnień

Pamiętacie *Dom z witrażem* Żanny Słoniowskiej? Fascynująca opowieść ukazująca żywioły narodowe Polaków, Rosjan i Ukraińców na przestrzeni XX i XXI wieku we Lwowie? W 2019 roku autorka zaprasza nas do lektury drugiej swej książki – *Wyspa*. Rzecz niby lekka i przyjemna, bo przewodnim wątkiem jest miłość owiana tajemnicą niespełnienia. Ale Słoniowska nie proponuje nam romansu. Choć jest on i ona. W jego przypadku śledzimy proces twórczy trwający przez cztery pory roku – ale nie jest to rzecz o powstawaniu powieści. Akcja toczy się w środowisku literatów z różnych stron świata, których losy zderzają się w domu pracy twórczej na wyspie. Dawid, główny bohater, wywodzi się ze środowiska akademickiego, a po sukcesie literackim próbuje utrzymać się z publikacji i stypendiów. Wyjazd na tytułową wyspę był ucieczką od codzienności, także monotoni życia rodzinnego, miał w końcu przyspieszyć pracę nad kolejną książką. Właśnie tam pojawia się obsesyjna miłość. Ona – dojrzała, piękna, niedostępna i tajemnicza Muriel...

Jak wyspa, która przyciąga, kusi i często obezwładnia.

Janusz M. Paluch

Żanna Słoniowska, *Wyspa*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2019.

Sonda: o książce i bibliotece

Moja pierwsza biblioteka, do której poszedłem nie po lektury, ale po tajemnicę, to Powiatowa Biblioteka w Nowym Sączu. Właśnie tak, nie miejska, ale powiatowa. W latach sześćdziesiątych wieku XX kierowała nią pani Władysława Lubasiowa, poetka, która debiutowała jeszcze w latach trzydziestych. Była więc całkowicie przedwojenna nie tylko w poetyckiej frazie, ale i w swej bezinteresowności, oddana poezji, książkom i pisarzom. To właśnie Ona (a nie moi nauczyciele polskiego) była moim pierwszym, prawdziwym przewodnikiem po literaturze.

Był taki okres – już krakowski – że trzeba było gdzieś się schronić, poszukać ciszy, pochylić się nad książką, nad notatnikiem. O dziwo! Znalazłem to wszystko całkiem blisko mojego mieszkania, w czytelni Osiedlowej Biblioteki Publicznej na osiedlu Prokocim Nowy.

Nadzwyczaj serdecznie i fachowo przywitały mnie też panie z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Muszynie. W tej krainie poezji Jerzego Harasymowicza i Adama Ziemiannina znalazłem między innymi *Antologię poezji macedońskiej 1918-1968*, której bez

Andrzej Warzecha

sukcesów poszukiwałem w Krakowie.

Między tymi bibliotekami były oczywiście inne wypożyczalnie, czytelnie, katalogi, szatnie i bufety z pewnością bardziej utytułowane niż te, które wspominam. Była przecież legendarna Jagiellonka z bufetem prowadzonym przez panią Zosię, była czytelnia Biblioteki Miejskiej w Krakowie przy ul. Franciszkańskiej, to tam spędziłem sporą część studenckiego życia. Jednakże te, które wymieniłem, wyznaczają w pewnym sensie ważne etapy w moim życiu. W życiu czytelnika bibliotek publicznych.

14 listopada

„Grasz w zielone? – Masz zielone: możesz przejść na drugą stronę!” – godz. 10.00

Filia nr 20 / ul. Opolska 37, tel. 797-301-027

Najmłodszy czytelnicy dowiedzą się, jak bezpiecznie poruszać się po drodze, jak dbać o bezpieczeństwo w domu i przedszkolu. Głośne czytanie wierszy Małgorzaty Strzałkowskiej o bezpieczeństwie.

„Bajki terapeutyczne nie tylko dla dzieci” – godz. 13.00–14.00

Filia nr 21 / Wypożyczalnia dla Dorosłych / ul. Królewska 59, tel. 797-301-021

Z okazji Dnia Biblioterapii zapraszamy na odsłuchanie fragmentów bajek Marii Molickiej.

„Ewa Bauer – promocja najnowszej powieści *Za nasze winy*” – godz. 18.00

Filia nr 21 / Czytelnia Naukowa / ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

Ewa Bauer – prawniczka z wykształcenia, ale serce oddała literaturze. Interesuje się psychologią, mieszka w Krakowie z mężem i dziećmi. Choć zawsze mówiła, że pisanie książek pozostawia sobie na emeryturę, postanowiła przyspieszyć ten proces, czego efektem była jej debiutancka powieść *W nadziei na lepsze jutro* wydana w 2011 roku. W twórczości porusza tematy trudne, choć nierzadko występujące w relacjach międzyludzkich. Skupia się na emocjach, nie ocenia bohaterów, ale wskazuje mechanizmy, jakim podlegają ich reakcje. Zawsze powtarza, że jeśli choć jedną osobę poruszy jej twórczość, to już warto było pisać.

15 listopada

„Jesienne parasolki” – godz. 17.00

Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Zajęcia plastyczne dla dzieci, podczas których uczestnicy wykonają jesienny krajobraz z parasolkami.

„Niepodległa” – godz. 19.00

Filia nr 35 / ul. Chałubińskiego 47, tel. 797-024-005

Wernisaż wystawy prac Edwarda Dudy. Artysta pochodzi z Nowego Targu, tworzy od 2009 roku własną nowatorską techniką. Artysta poprzez zaprezentowane dzieła upamiętnia piękno Polski w wymiarze historycznym i współczesnym oraz ukazuje historię walk o niepodległość Ojczyzny.

16 listopada

„Akcja dla zwierzaków” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 7, al. Pokoju 33

Filia nr 45, ul. Teligi 24

Filia nr 49, os. Tysiąclecia 42

Filia nr 50, os. Kościuszkowskie 5

Filia nr 56, os. Zgody 7

Filia nr 21, ul. Królewska 59 – w godzinach 9.00-18.00

Podczas akcji „coś dla zwierzaków” (karma sucha i mokra dla psów i kotów, ryż, makaron, leki, legowiska, koce, smycze, obroże, miski, zabawki...) wymienione zostanie na książki. Organizatorem akcji jest Stowarzyszenie Dog Rescue.

18 listopada

„Leśne zwierzęta – warsztaty plastyczne dla dzieci w wieku 5-12 lat” – godz. 17.00

Filia nr 26 / ul. Komorowskiego 11, tel. 797-301-003

Z tekturowych rolek i kolorowego kartonu uczestnicy wykonają leśne zwierzęta. Na zajęcia należy przynieść nożyczki.

„Czytam i polecam” – godz. 17.00

Filia nr 54 / os. Młodości 8, tel. 12 644-13-22

Spotkanie mające na celu promocję czytelnictwa poprzez omówienie nowości wydawniczych i rozmowę o preferencjach czytelniczych uczestników spotkania.

19 listopada

„Zaklinacz rzeczywistości, czyli o życiu i twórczości Brunona Schulza” – godz. 11.00

Filia nr 43 / ul. Gen. Jasińskiego 32, tel. 797-024-002

Multimedialna opowieść o życiu i twórczości polskiego prozaika żydowskiego pochodzenia Brunona Schulza. Prowadzenie: Krystyna Maśnik.

„Kilka słów o kobietach wielkich pisarzy, czyli wokół *Żon bogów* Sławomira Kopra” – godz. 16.00

Filia nr 2 / ul. Krakowska 29, tel. 12 422-92-43

Spotkanie odbędzie się w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki dla Dorosłych i będzie miało charakter wprowadzenia do wieczoru autorskiego Sławomira Ko-

pra. Uczestnicy rozmawiać będą o wybitnych pisarzach XX wieku oraz o roli, jaką w ich życiu odgrywały kobiety. O godzinie 17.30 przewidziano spotkanie z autorem książki Sławomirem Koprem. Wydarzenie organizowane w ramach projektu *Dyskusyjne Kluby Książki w Małopolsce w roku 2019*, realizowanego przy wsparciu finansowym Instytutu Książki

„Wiersze przy Alejach Trzech Wieszców: C jak Cyganeria, czyli pochwała sztuki i miasta” – godz. 19.00

Filia nr 22 / ul. Sienkiewicza 2, tel. 797-301-004

Współcześni, krakowscy poeci zaprezentują swoje wiersze, które nawiązują do pojęcia granic wolności sztuki, osobowości artysty, roli miejskiego organizmu w sztuce oraz do roli poety i poezji w dzisiejszym społeczeństwie. Prowadzenie: Marta Półtorak.

20 listopada

„Być jak tygrys” – godz. 12.00

Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Jak wygląda życie tygrysa w dżungli i co robi w wolnym czasie? W bogato ilustrowanej przez Emilię Dziubak, pełnej humoru książce uczestnicy Dyskusyjnego Klubu Książki dla Dzieci znajdą odpowiedzi na te pytania.

„Pomyśl, zgadnij, zapamiętaj” – godz. 17.00–18.00

Filia nr 8 / ul. Brodowicza 1, tel. 12 412-49-55

Jesienne zagadki, krzyżówki i rebusy dla najmłodszych.

„Gramy w planszowe!” – godz. 17.00

Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

W czasie spotkania uczestnicy w wieku 10-12 lat zagrają w popularne gry planszowe dla młodzieży.

„Środek motka – ramki na zdjęcia” – godz. 17.00

Filia nr 56 / Oddział dla Dorosłych / os. Zgody 7, tel. 12 644-40-72

Zajęcia dla miłośników rękodziela, podczas których uczestnicy wykonają i ozdobią tekturowe ramki na zdjęcia wykorzystując różne techniki plastyczne. Spotkanie kierowane do Seniorów.

„Peron Literacki” – godz. 17.30

Filia nr 3, Plac Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81

Prowadzenie: Jadwiga Malina

Cykl spotkań o charakterze warsztatowo-dyskusyjnym adresowany do wszystkich, którzy chcą dzielić się swoją twórczością, doskonaląc pisarski warsztat oraz rozmawiać o literaturze. Planowane są dyskusje ze znanymi krakowskimi pisarzami, którzy podpowiedzą, jak pisać i jak radzić sobie w literackim świecie.

21 listopada

„Dzień Życzliwości” – w godzinach otwarcia biblioteki

Filia nr 9 / ul. Dobrego Pasterza 6, tel. 12 411-04-00

Każde dziecko, które w tym dniu odwiedzi bibliotekę, będzie mogło własnoręcznie ozdobić przygotowaną wcześniej bazę pod zakładkę (z miłą sentencją), tak aby stworzyć Zakładkę Życzliwości, a pozostali odwiedzający otrzymają karteczkę z miłym przesłaniem.

„Światowy Dzień Pluszowego Misia” – godz. 10.00

Filia nr 14 / ul. Ugorek 14, tel. 12 417-17-15

Zajęcia dla dzieci przedszkolnych, podczas których uczestnikom przedstawione zostaną postaci bajkowych misiów. W trakcie spotkania przewidziano wykonanie misiowej zawieszki.

„Misiowe rymowanki” – godz. 10.00

Filia nr 20 / ul. Opolska 37, tel. 797-301-027

Z okazji Dnia Pluszowego Misia dzieci wraz ze swoimi pluszowymi przyjaciółmi wysłuchają wierszyków o misiach, narysują portret Misia, rozwiążą zagadki i rebusy dotyczące Kubusia Puchatka i Misia Uszatka.

„Marek Edelman – lekarz i przyjaciel” – godz. 11.30

Filia nr 7 / al. Pokoju 33, tel. 12 414-26-01

Spotkanie dla licealistów z okazji 100-rocznicy urodzin i 10-rocznicy śmierci Marka Edelmana. Prelekcja multimedialna przedstawiająca portret człowieka i lekarza we wspomnieniach przyjaciół od czasów okupacji hitlerowskiej, pracy w łódzkim szpitalu Pirogowa, o działalności społecznej i politycznej, o wyborach 1968 roku i jak – wg Marka Edelmana – w każdych warunkach być człowiekiem.

„Czym jest rzeczywistość?” – godz. 15.00

Filia nr 20 / ul. Opolska 37, tel. 797-301-026

Dyskusja wokół opowiadań Olgi Tokarczuk *Profesor Andrews w Warszawie*. Wyspa skłaniających do refleksji na temat paradoksów, jakich doświadczamy w życiu.

Polecamy młodzieży

Wyspa jak wulkan gorąca

Listopad – zimny i wietrzny – bywa oczekiwanym na ciepłą atmosferę grudniowych świąt. Ten czas może umilić książka *Dziewczynka z atramentu i gwiazd* Kiran Millwood Hargrave. Ta debiutancka powieść młodej brytyjskiej pisarki sprawia, że krew szybciej płynie w żyłach, a od opisywanych przygód i narastającego napięcia robi się naprawdę gorąco! Isabella, główna bohaterka książki, mieszka wraz z ojcem kartografem na wyspie Moya. Rządzący wyspą Gubernator część lądu uczynił niedostępną dla mieszkańców. Kiedy na „Zapomnianych Ziemiach” gubi się przyjaciółka Isabelli, córka Gubernatora, dziewczynka dołącza do grupy poszukiwawczej. Znając techniki nawigacji, potrafi stworzyć mapę niedostępnych zakątków wyspy. Czytelnik razem z Isabelle wędruje po wyspie, przeżywając niesamowite przygody. Staje przed trudnymi wyborami, poznaje wartość przyjaźni i poświęcenia, ale też siłę żywiołów. Musi zmierzyć się z przeciwnościami losu i własnymi lękami, by dowiedzieć się, czym jest odwaga. Autorka prowadzi fabułę w sposób tak przejmujący, że czytelnik kibicuje nie tylko głównej bohaterce i grupie jej współtowarzyszy, ale także pewnej kurze zwanej Pani La. W *Dziewczynce z atramentu i gwiazd*

tu i gwiazd Kiran Millwood Hargrave w umiejętny sposób wykorzystuje motywy mityczne, tworząc niezwykle ciekawą opowieść z elementami realizmu magicznego. *Każdy z nas nosi ze sobą mapę swojego życia. Mamy ją na skórze, w sposobie poruszania się, a nawet w tym, jak rośniemy i dojrzewamy* – mawia ojciec Isabelli. Finał opowieści jest niezwykle zaskakujący. Warto poznać wycinek z mapy życia Isabelle.

Ewa Cywińska

Hargrave K. M., *Dziewczynka z atramentu i gwiazd*, Kraków: Wydawnictwo Literackie, 2019.

Polecamy dzieciom

Afrykańskie opowieści babci

W wiosce Ofoase nie ma prądu, nie ma więc również telewizorów. Za to jest babcia, która snuje opowieści, zupełnie jakby nadawano je w telewizji.

(fragm. z okładki książki *Babcia przejmuję telewizję*)

Jesienna aura za oknem nie nastraja zbyt optymistycznie, ale od czego są książki? Zwłaszcza te, które niczym latający dywan potrafią przemieścić czytelnika na przykład w gorące serce Afryki. Takie są książki Patricji Addaiego, pisarza pochodzącego z Ghany, na stałe mieszkającego w Austrii, piszącego niezwykle opowieści dla dzieci, laureata wielu nagród literackich, m.in. nagrody Adler Award dla najlepszego pisarza z Europy pochodzącego z Afryki. W marcu tego roku Biblioteka Kraków miała okazję gościć afrykańskiego pisarza w dwóch filiach. Atmosfera towarzysząca obu spotkaniom była niezwykle, ponieważ Patrick Addai jak nikt inny potrafi nie tylko rozbawić przybyłych na spotkanie młodych uczestników, ale również przekazać im wiele ważnych prawd ży-

ciowych. Autor swoje opowieści przerywa tańcem, śpiewem i oklaskami, co sprawia, że dzieci bawią się znakomicie. Nic dziwnego, w końcu Addai jest nie tylko pisarzem, ale również aktorem i potrafi umiejętnie wykorzystać swoje zdolności. W trakcie spotkań z dziećmi w bibliotece pisarz opowiedział o swojej nowej książce wydanej w Polsce: *Babcia przejmuję telewizję*. Można w niej znaleźć m.in. opowiadania: *Dlaczego pająk nie ma włosów na głowie*, *O myszy, która uratowała lwa*, *Jak powstał wzór na żółwiej skorupie*. Każda z historii zawiera nie tylko szczyptę mądrości, ale również ważną wskazówkę, dobrą radę albo przestrożę. Każda uczy, bawi i wychowuje. Opowieści dotyczą prawd uniwers-

dokończenie na s. 7→

Źle mnie zaprojektowano

[...] *Jego dłonie szukały młota i dłuta i obejmowały je mocno. Radował się, czując w zaciśniętych dłoniach ich dobrze znaną twardość; radował go rytmiczny ruch ramion, gdy ociosywał kamień nadając mu kontury i kształty. Dziwne, jak puste było jego serce, gdy miał puste dłonie. [...]*

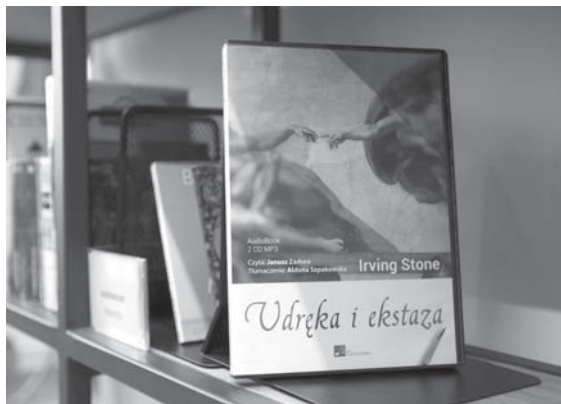
Przeglądając biblioteczną półkę z audiobookami znalazłam Udrękę i ekstazę autorstwa amerykańskiego pisarza Irvinga Stone'a, w tłumaczeniu Aldony Szpakowskiej. Ta zbeletryzowana biografia Michała Anioła napisana jest niezwykle barwnym, plastycznym językiem, z pasją i talentem oraz sumiennością i dbałością o detale. Autor poświęcił kilka lat, by na miejscu, w ojczyźnie artysty, szukać jego śladów, poznawać szczegóły biografii i dogłębnie analizować tajemnice twórczości. Dzięki temu mamy możliwość przeniesienia się do renesansowej Italii i towarzyszenia Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoniemu w jego długim, twórczym życiu. Dowiadujemy się, jak powstawały wspaniałe freski w Kaplicy Sykstyńskiej, genialne rzeźby i płaskorzeźby oraz projekty architektoniczne, m.in. kopuły Bazyliki św. Piotra. Odkrywamy jego osobowość, drogę do poznania ciała człowieka, które tak mistrzowsko potrafił wydobyć z kamienia, prawdziwą pasję i największą miłość, czyli rzeźbę w marmurze oraz determina-

cję, z jaką realizował swoje artystyczne wizje. Życie mistrza ukazane jest na szerokim tle epoki, w której tworzył.

Pomimo że powieść powstała w 1961 roku (w Polsce opublikowana po raz pierwszy w 1965 r.), nie straciła nic ze swojej świeżości. Zaprasza w ponad 38 godzinną fascynującą podróż do świata sztuki renesansowej Florencji i Rzymu.

Książkę czyta Janusz Zadura, aktor dubbingowy i dziennikarz, znany wielbicielom audiobooków z brawurowych interpretacji książek Jacka Piaskary i Arthura Conan Doyle'a.

Izabela Ronkiewicz-Brağiel

Stone I., *Udręka i ekstaza*. Katowice: Wydawnictwo Aleksandria, 2018.

salnych, niezależnych od szerokości geograficznej czy też koloru skóry odbiorcy. Dzięki lekturze tej książki dzieci uczą się, że za okazaną pomoc należy być wdzięcznym, że nie można być samolubnym i trzeba się dzielić z innymi, że nieważny jest kolor skóry, ale to, kim się jest, itp. Szatę graficzną do książki Addaiego stworzyła młoda, ale bardzo zdolna graficzka, Ania Jamróz.

Ilustracje pięknie współgrają z tematyką książki. Serdecznie polecam dzieciom i rodzicom do wspólnego czytania nie tylko w jesienne wieczory.

Małgorzata Koźma

Addai P., *Babcia przejmuję telewizję*, Myszków: BJ Service, 2019.

„Finisaż wystawy prac uczniów Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu – Od waloru do koloru” – godz. 17.00
Filia nr 21 / Wypożyczalnia dla Dorosłych / ul. Królewska 59,
tel. 797-301-021

Finisaż wystawy prac i spotkanie z artystami.

„Niszcząca miłość – spotkanie z Kazimierzem Kyrzczem Jr.”
– godz. 18.00

Filia nr 21 / Czytelnia Naukowa / ul. Królewska 59, tel. 797-301-022
Kazimierz Kyrzcz Jr. – redaktor, publicysta oraz pisarz kryminałów, horrorów i literatury fantastycznej. Tłumaczony na angielski, rosyjski, czeski i słowacki. Spotkanie autorskie poprowadzi Kinga Kozera.

22 listopada

„Zaklinacz rzeczywistości, czyli o życiu i twórczości Brunona Schulza” – godz. 10.30

Filia nr 45 / Czytelnia i Wypożyczalnia Popularnonaukowa / ul. Teli-
gi 24, tel. 797-024-019

Multimedialna opowieść o życiu i twórczości polskiego prozaika żydowskiego pochodzenia Brunona Schulza. Prowadzenie: Krystyna Maśnik.

„Gramy w planszowki” – godz. 17.00
Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

W czasie spotkania uczestnicy w wieku 4–6 lat zagrają w popularne gry planszowe dla najmłodszych.

23 listopada

„Trzeci akt według Szewców” – godz. 9.00
Filia nr 45 / Czytelnia i Wypożyczalnia Popularnonaukowa / ul. Teli-
gi 24, tel. 797-024-019

Spektakl Narodowego Teatru Starego im. Heleny Modrzejewskiej na podstawie sztuki S. I. Witkiewicza. Spotkanie dla seniorów.

25 listopada

„Kolorowa biblioteka” – godz. 10.00
Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Wspólnie ze słoniem Pomelo uczestnicy wezmą na warsztat kolory, pobawią się w skojarzenia i wykonają kolorowe maski.

„Mój przyjaciel miś” – godz. 15.00–16.00
Filia nr 21 / Oddział dla Dzieci / ul. Królewska 59, tel. 797-301-020

Zajęcia z okazji Światowego Dnia Pluszowego Misia. Zapraszamy na prezentację bajkowych postaci, głośną lekturę opowiadań o misiach oraz zajęcia plastyczne.

26 listopada

„Artystyczna bombka świąteczna – technika zdobienia materia-
łem” – godz. 11.00

Filia nr 43 / ul. Gen. Jasińskiego 32, tel. 797-024-002

Warsztaty zdobienia bombki styropianowej materiałem. Zajęcia prowadzone przez artystkę ludową Bogumiłę Zajęc.

„Panie i Panowie, straszny w tym Krakowie? – spotkanie dla Senior-
ów” – godz. 16.30

Filia nr 54 / os. Młodości 8, tel. 12 644-13-22

Prelekcja Ewy Sagan-Kalinowskiej kierowana do Seniorów, przedstawiająca wybrane, „nawiedzone” krakowskie miejsca.

„Hipokrene – warsztaty literackie” – godz. 17.00–18.45
Filia nr 3, Plac Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3, tel. 12 618-91-81

Prowadzenie: dr hab. prof. UP Marek Karwala
Uprawiasz literaturę już od szeregu lat – opublikowałeś kilka tomów poetyckich, może zbiory opowiadań, sztukę sceniczną, scenariusz..., ale chciałbyś doskonalić swój warsztat, spotykać się z innymi twórcami, dyskutować o sztuce słowa, wykonywać konkretne ćwiczenia mające służyć podniesieniu jakości Twojego pióra... Być może jesteś początkującym autorem, który już wprowadził zakosztował „drukarskiej oliwy”, lecz nie masz pewności, czy to, co piszesz, jest naprawdę dobre, a może jeszcze niczego nie napisałeś, chociaż bardzo chciałbyś „zaprzyjaźnić się z piórem”? Nieważne w jakim jesteś wieku, jakie jest Twoje wykształcenie, liczy się nade wszystko Twoje pragnienie zostania pisarzem. Odpowiedzi na nurtujące Cię dylematy znajdziesz podczas warsztatów literackich, które będą miały dwojaki charakter: teoretyczny (sposoby i środki nacechowania artystycznego poezji, prozy, dramatu, odmian pogranicznych, dziennika, pamiętnika, tekstów reklamowych, blogów i in.) oraz praktyczny (stosowne do uzyskanej wiedzy teoretycznej ćwiczenia).

„Slajdowisko połączone z wykładem *Magia Sahary*” – godz. 18.00
Filia nr 21 / Czytelnia Naukowa / ul. Królewska 59,
tel. 797-301-022

Spotkanie z dr Krystyną Słoczyńską poświęcone podróży po Saharze. Wyświetlane będą liczne zdjęcia dokumentujące przygody podróżniczek. Slajdowisko połączone z wykładem.

27 listopada

„Pomyśl, zgadnij, zapamiętaj” – godz. 17.00–18.00
Filia nr 8 / ul. Brodowicza 1, tel. 12 412-49-55

Jesienne zagadki, krzyżówki i rebusy dla najmłodszych.

28 listopada

„*Naręczona Schulza Agaty Tuszyńskiej*” – godz. 17.00
Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

Nietypowa biografia Brunona Schulza opisująca jego związek z Józefiną Szelińską, opiewająca zarówno w fakty, jak i fikcję literacką wynikającą z domysłów na podstawie listów i wspomnień muzy Brunona. Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki dla Dorosłych.

„Porozmawiajmy o Krowodrzy: Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w nowej kadencji samorządu (2018–2023) ze szczególnym uwzględnieniem północnego Krakowa” – godz. 17.30
Filia nr 21 / Wypożyczalnia dla Dorosłych / ul. Królewska 59,
tel. 797-301-021

Gościem spotkania będzie Jerzy Muzyk – zastępca prezydenta Miasta Krakowa ds. Zrównoważonego Rozwoju. Skupimy się na planach zagospodarowania przestrzennego w latach 2018–2023 w dzielnicy Krowodrza. Patronat medialny: Muzeum Krakowa, TVP 3 Kraków, Radio Kraków, Miesięcznik kulturalno-społeczny Kraków, Dziennik Polski, LoveKrakow.pl

29 listopada

„Święty Andrzej Ci ukaże, co Ci los przyniesie w darze” – godz. 15.00–18.00
Filia nr 9 / ul. Dobrego Pasterza 6, tel. 12 411-04-00

Każda osoba, która przyjdzie do biblioteki, będzie mogła wziąć udział w zabawach z andrzejkowymi wróżbami. Na dzieci czekają m.in. szczęśliwe numerki, lanie wosku i wróżby w balonach. Dorosli będą mogli zapytać o przyszłość, losując przepowiednię z pudełka z wróżbami. Lanie wosku przewidziano na godzinę 17.00.

„Feeria kolorów – finał wystawy” – godz. 16.00
Filia nr 20 / ul. Opolska 37, tel. 797-301-026

Finał wystawy obrazów Małgorzaty Bednarskiej. Artystka maluje amatorsko od czterech lat. Uczy się, zgłębia, poszukuje... Tematycznie koncentruje się wokół pejzażu, portretu, martwej natury. Wśród technik dominują olej, pastel sucha, regle akryl. To bardzo osobiste malarstwo mieniące się feerią kolorów.

„Gramy w planszowe!” – godz. 17.00
Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

W czasie spotkania uczestnicy w wieku 7-9 lat zagrają w popularne gry planszowe dla dzieci.

SPOTKANIA W KLUBIE DZIENNIKARZY „POD GRUSZKĄ”
ul. Szczepańska 1

4 listopada

„Pieśni Moniuszki, czyli melodie *podsluchane* w poezji” – godz. 18.00
Wykład Magdaleny Chrenkoff, teoretyczki muzyki, członkini katedry Teorii i Interpretacji Dzieła Muzycznego Akademii Muzycznej w Krakowie, odbywający się z okazji 200. rocznicy urodzin Stanisława Moniuszki.

5 listopada

„Wieczór autorski Piotra Tymińskiego *Lwowski ptak*” – godz. 17.30

8 listopada

„Forum Literackie – Przystanek Babel” – godz. 18.00

Scenariusz, organizacja i prowadzenie: Elżbieta Wojnarowska
Udział wezmą: Katarzyna Grzesiak, Marta Mazurkiewicz-Stefańczyk, Eligiusz Dymowski, Michał Zabłocki.

Polecamy gry

KOD KRAKOWA – turniej

16 listopada (sobota) w godzinach 12.00–18.00, w Artetece Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, ul. Rajska 12 – planowany jest wielki miejski turniej nowej gry planszowej *Kod Krakowa*, zintegrowanej z internetową platformą wiedzy. Turniej jest bezpłatnie otwarty dla wszystkich zainteresowanych, jednak ze względów organizacyjnych, prosimy o wcześniejsze zgłaszanie udziału pod adresem: turniej@bookowydom.pl

Gra *Kod Krakowa* stworzona została w ramach mecenatu Miasta Krakowa (program: wzbogacenie oferty kulturalnej Miasta). Projekt realizowany jest przez fundację Bookowy Dom, we współpracy organizacyjnej z Biblioteką Kraków. Mechanikę gry (merytorycznie skonsultowaną z pracownikami naukowymi Uniwersytetu Jagiellońskiego) opracował ceniony projektant gier Wojciech Rzadek, grafikę przygotowała Monika Mucha.

W skrócie: gra strategiczna polega na tym, że uczestnicy odkrywają (łącznie się ze sobą jak puzzle) kolejne dzielnice miasta i związane z nimi miejsca. Pomagają (lub przeszkadzają) im w tym przedstawione na kartach wydarzenia, które wpłynęły niegdyś (zdarzenia historyczne) lub wpływają co roku (uroczystości odbywające się dorocznie) na życie miasta.

Elementy gry (kafelki, żetony) za pomocą QR kodów odsyłają do platformy wiedzy, przygotowanej pod

opieką merytoryczną dra Tomasza Majkowskiego z Wydziału Polonistyki UJ i dra Marcina Jarząbka z Wydziału Historii UJ. Projekt objęty jest patronatem honorowym Polskiego Towarzystwa Historycznego, Oddział w Krakowie.

Celem przedsięwzięcia jest zainteresowanie krakowskiej młodzieży (12+), zwłaszcza tej mieszkającej na odległych osiedlach, przeszłością i teraźniejszością miasta. Liczymy na to, że poprzez zabawę, jakiej dostarczy gra, młodzi ludzie dowiedzą się sporo o interesujących miejscach w mieście i być może sami odkryją wiele nowych, wartych zainteresowania obiektów. Istotne jest to, że w grze nowe dzielnice, znajdujące się na obrzeżach miasta, obecne są równie mocno, jak historyczne centrum. Chodzi o to, by zainteresować młodych mieszkańców blokowisk ich najbliższym otoczeniem i zachęcić do odkrywania i budowania jego historii.

Iwona Haberny
Bookowy Dom

Poszukiwaczy złota zapraszamy do udziału w Turnieju gry

SABOTAŻYSTA

oraz w treningach przedturniejowych

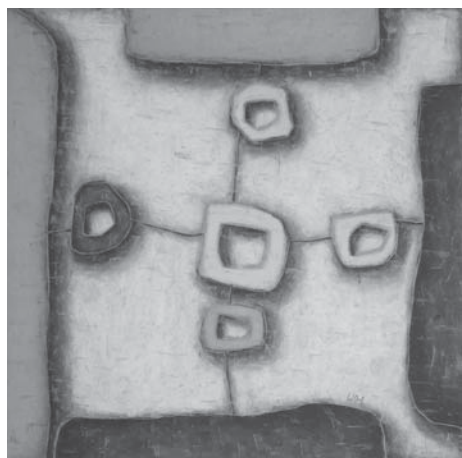
szczegóły: www.biblioteka.krakow.pl

Trzy abstrakty – wystawa malarstwa Wojciecha Odsterczyla

Wystawa została zainaugurowana na początku października w Filii nr. 25 przy ul. Fałata 2. To druga odsłona krakowskiego pastelisty, twórcy rycinów nietypnych – jak mówi o sobie artysta, członka grupy *Róbmy Sztukę*. Zaprezentowany zbiór *abstrakty*, obejmujący 12 obrazów z powstałego głównie w tym roku cyklu, zmierza ku abstrakcji. Dlaczego trzy? Cykl składa się z trzech grup A, B, C. Numery obrazów w ramach grup wskazują na kolejność ich powstawania. Grupa A – obejmuje obrazy z plamą i otworem w środku, grupa B to okręgi, natomiast grupa C – to pełna plama w kształcie pełnej plamy, czyli koła. Podział jest czysto formalny, ale uzasadniony. Kolorystyka obrazów to przede wszystkim zielenie turkusowe i malachitowe na tle koloru camel (beżowego). Formy geometryczne obwiedzione są konturem brązowym, tak jakby były cieniem, co sprawia wrażenie trójwymiarowości i warstwowości. Artysta śmiało sięga po kolor – wprowadza barwy z palety cieplej – żółtą, róż, fiolet, a nawet czerwień. Obrazy są intry-

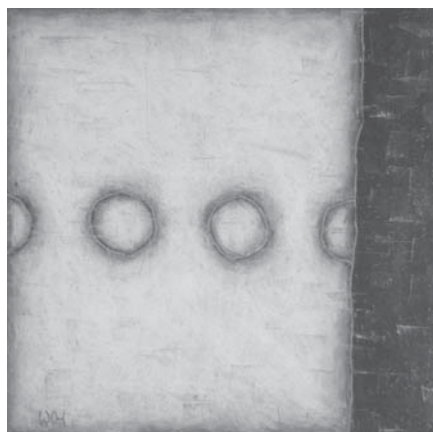
A5-70x70

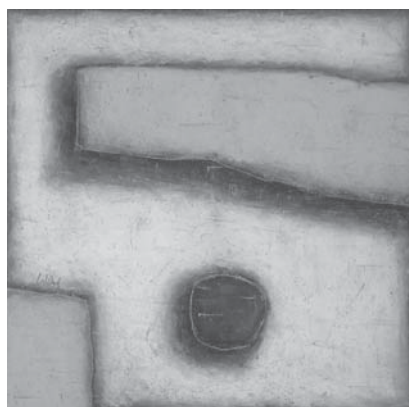
A6-100x100

gujące, dynamiczne i wyrafinowane estetycznie. Dodam, że wystawa wzbudziła zachwyt stałych odbiorców sztuki odwiedzających bibliotekę, a że potrwa do końca listopada, to zachęcam, by obejrzeć oryginały, by oddać się intelektualnej kontemplacji. Warto też zajrzeć na autorską stronę <http://www.wojciechodsterczyl.pl>, bo kryje się tam jeszcze jedna niespodzianka związana ze sztuką użytkową. Myślę, że artysta jeszcze nieraz nas zaskoczy – już pracuje nad kolejnym cyklem, ale na razie to tajemnica...

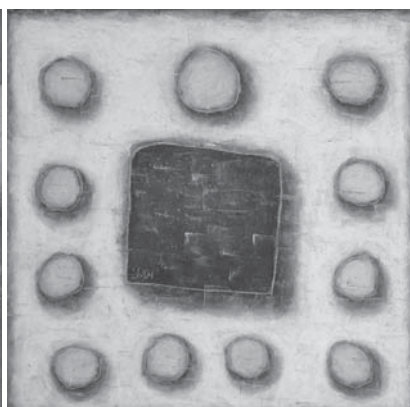
Barbara Zajączkowska

B4-60x60

C4-60x60

C6-80x80

12 listopada

„Jubileusz 85-lecia urodzin Franciszka Klimka” – godz. 18.00

Słowo o Jubilee: Anna Pituch-Noworolska

Prowadzenie: Dorota Lorenowicz

Wystąpią: Magdalena Bielicka, Magdalena Hejda, Irena Kaczmarczyk, Tomasz Międziak, prof. Emil Orzechowski, Danuta Perier-Berska, prof. Marek Wilczyński, Jan Wolański oraz inni.

Oprawa muzyczna: Niezależna Grupa Teatralna „Porfiron”.

13 listopada

„Promocja książki Jarosława Zadenckiego *Ragnarok. W obliczu anarcho-tyranii i chaosu ludów*” – godz. 18.00

Prowadzenie: Dobrosław Rodziewicz

15 listopada

„Wieczór autorski Katarzyny Kowalskiej *Polski El Greco. Ekstaza św. Franciszka. Niezwykła historia odkrycia i ocalenia obrazu*” – godz. 17.30

Prowadzenie: Marta Półtorak

Słowo wstępne: ks. prof. dr hab. Andrzej Witko

Gość specjalny: prof. Izabela Galicka.

19 listopada

„Promocja tomu poetyckiego Renaty Klamerus *Teatr Złotej Gąszi*” – godz. 18.00

Oprawa muzyczna: Wojciech Gracz

Prowadzenie: Magdalena Węgrzynowicz-Plichta

20 listopada

„Promocja książki Zofii z Odrowąż-Pieniążków Skąpskiej *Dziwne jest serce kobiece... Wspomnienia galicyjskie*” – godz. 18.00

22 listopada

„Ostatnia powieść Tadeusza Micińskiego. Spotkanie z okazji wydania książki w 100-lecie śmierci pisarza” – godz. 18.00

Prowadzący: Wojciech Kowalewski

Gość wieczoru: Krzysztof Biliński

25 listopada

„Promocja książki *Pasja i Geniusz. Kobiety, które zasłużyły na Nagrodę Nobla Tomasza Pospiesznego*” – godz. 18.00

Prowadzenie: Ewelina Wajs

26 października

„Łączy nas pasja tworzenia” – godz. 18.00

Rozmowę z poetkami: Katarzyną Miarczyńską-Kłeczek i Ewą Włodarską

Prowadzenie: Magdalena Węgrzynowicz-Plichta

Oprawa muzyczna: Piotr Kłeczek – wokal i gitara

WYSTAWY W FILIACH BIBLIOTEKI KRAKÓW

„Galeria Eklibrisu Biblioteki Kraków: *Zwierzyniec*” – w godzinach otwarcia biblioteki od 7 października do 29 listopada 2019 roku.

Filia nr 20 / ul. Opolska 37, tel. 797-301-026

„Galeria Eklibrisu Biblioteki Kraków: *Wojna obronna 1939-1945*” – w godzinach otwarcia biblioteki od 10 października do 12 listopada 2019 roku.

Filia 46 / ul. Limanowskiego 4, tel. 12 202-06-50

„*Skarby Krakowa malowane ciszą i ruchem – wystawa*” – w godzinach otwarcia biblioteki od 16 października do 30 listopada 2019 roku.

Filia nr 7 / al. Pokoju 33, tel. 12 414-26-01

„*Sara Kalina – wystawa malarstwa*” – w godzinach otwarcia biblioteki od 2 do 30 listopada 2019 roku.

Filia nr 21 / Czytelnia Naukowa / ul. Królewska 59, tel. 797-301-022

„Od waloru do koloru – wystawa rysunku i malarstwa uczniów Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Nowym Wiśniczu” – w godzinach otwarcia biblioteki od 2 do 30 listopada 2019 roku.

Filia nr 21 / Wypożyczalnia dla Dorosłych / ul. Królewska 59, tel. 797-301-021

„150. urodziny Stanisława Wyspiańskiego (1869-1907) w Bibliotece Kraków. Prezentacja pastelów, rysunku i afiszy sztuk Stanisława Wyspiańskiego” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 do 29 listopada 2019 roku.

Filia nr 16 / ul. Radzikowskiego 29, tel. 797-301-005

„Feeria kolorów – wystawa obrazów” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 do 29 listopada 2019 roku.

Filia nr 20 / ul. Opolska 37, tel. 797-301-026

„Jesienna dusza Georga Trakla” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 do 9 listopada 2019 roku.

Filia nr 21 / Wypożyczalnia dla Dorosłych / ul. Królewska 59, tel. 797-301-021

„Piórkami, węglem i pastelami – wystawa obrazów Danuty Garbarz” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 listopada do 31 grudnia 2019 roku.

Filia nr 22 / ul. Sienkiewicza 2, tel. 797-301-004

„Wystawa ilustracji Anny Sowińskiej” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 do 29 listopada 2019 roku.

Filia nr 33 / ul. Zakopiańska 103, tel. 797-024-012

„Arabia Saudyjska – wbrew stereotypom – wystawa fotografii Jacka Balcewicza” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 do 29 listopada 2019 roku.

Filia nr 44 / ul. Spółdzielców 3, tel. 797-024-014

„To jest mój rok” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 do 29 listopada 2019 roku.

Filia nr 48 / os. Boh. Września 26, tel. 12 645-95-27

„40 lat listy UNESCO. Zaczęło się w Krakowie” – w godzinach otwarcia biblioteki od 4 do 29 listopada 2019 roku.

Filia nr 49 / os. Tysiąclecia 42, tel. 12 648-50-69

„Portrety nowohucian w monotypii – wystawa prac Januarego Witkowskiego” – w godzinach otwarcia biblioteki od 5 do 30 listopada 2019 roku.

Filia nr 54 / os. Młodości 8, tel. 12 644-13-22

Opracowanie: Jolanta Oleksa

Noc Poezji w Bibliotece Kraków

Wśród wielu propozycji przygotowanych przez naszą bibliotekę na tę wyjątkową Noc, zorganizowaną 12 października, warto odnotować rodzinną grę literacko-rekreacyjną *Gdzie się ukryły wiersze Tuwima?* na pl. Nowaka-Jeziorańskiego, pokaz multimedialny w alei Róż utworów literackich i fotografii Nowej Huty z okazji 70-lecia tej dzielnicy, projekcję premierową filmu dokumentalnego o Julianie Kornhauserze – poecie, współtwórcy Nowej Fali z lat 70. (Filia nr 21), spotkanie z pisarką Edytą Świątek (Filia nr 56).

Rozmowa z Małgorzatą Zajęc

W 2019 roku została Pani laureatką III edycji Nagrody Żółtej Cizemki za ilustracje do książki *Trochę bajki o Stanisławie Wyspiańskim*. Co dla Pani oznacza to wyróżnienie?

Jest to ogromna satysfakcja i ogromna duma, zwłaszcza że pozostałe nominowane książki są również znakomite. Kiedy dostałam od Kasi Maziarz tekst *Trochę bajek*, to nie miałam wątpliwości, że chcę tę książkę zilustrować. Dokładnie wiedziałam, jaki klimat chciałabym oddać na moich ilustracjach, jak połączyć elementy świata Wyspiańskiego z moją własną wyobraźnią. Dlatego bardzo się cieszę, że praca ta została doceniona i zauważona. Wiem, że wielu czytelnikom zarówno małym, jak i dużym książka bardzo się podoba, a to ogromnie cieszy.

Kiedy i jak zaczęła się Pani przygoda z ilustracją?

Ilustracją zajęłam się od 2016 roku, tak na poważnie i całkowicie. Oczywiście wcześniej, już w czasie studiów bardzo lubiłam książki ilustrowane i myślałam, że może kiedyś się tym zajmę, ale nie byłam przekonana, czy aby się do tego nadaję. Dopiero kiedy skończyłam kurs *Illustrating Children's Books* prowadzony przez szkołę MATS, uwierzyłam, że jest to możliwe. Moje prace, które powstały na tym kursie, zostały zauważone i pojawiły się pierwsze pytania i oferty współpracy przy książkach. Każdy kolejny zrealizowany projekt dostarcza nowych kontaktów, nowych kontaktów i nowych ciekawych tekstów do zilustrowania.

Jaki dotychczasowy projekt był dla Pani największym wyzwaniem?

Myślę, że największe wyzwania jeszcze przede mną. Wszystko zależy, w jakich kategoriach będziemy to wyzwanie rozumieć. Największym objętościowo projektem była zdecydowanie książka o Stanisławie Wyspiańskim. Powstało do niej bardzo dużo ilustracji w stosunkowo niewielkim czasie. Na pewno wyzwaniem była również jedna z pierwszych książek, którą przygotowywałam w całości, czyli *Where Lost Worlds Unite* Aber S. ALSaud. Tu przy pracy nad projektem dodatkowym wyzwaniem był obcy język oraz różnica czasowa. Jednak mimo tych drobnych trudności pracowałam nad nią z autorką bardzo dobrze i powstała bardzo wartościowa książka. Mam nadzieję, że któregoś dnia zostanie przetłumaczona na język polski.

Czy zetknęła się Pani kiedyś z tekstem, który sprawiał wrażenie niemożliwego do zilustrowania? Jeśli tak, to co stało się bodźcem do stworzenia grafik?

Nie przydarzyła mi się jeszcze taka sytuacja, żebym zupełnie nie miała pojęcia, jak zilustrować dany tekst. Wiadomo, czasem są teksty bardziej działające na wyobraźnię, a czasem mniej. Tekst, który faktycznie wymagał mocnego zastanowienia, to była książeczka *Wyprawa batyskafem. Misja w Rurogrodzie*, którą przygotowywałam dla Wodociągów Miasta Krakowa. Akcja tej historii, bardzo ciekawie napisanej przez Annę Machacz, rozgrywa się w oczyszczalni ścieków. Jak się można łatwo domyślić, ściekami płyną różne rzeczy i nie wszystkie z nich są estetyczne. Przedstawienie tych zdecy-

wanie mniej estetycznych tak, aby mogły znaleźć się na okładce książki, było wyzwaniem z kategorii prawie niemożliwych.

Skąd czerpie Pani inspiracje?

Jestem zdecydowanie wzrokowcem, czyli zapamiętuję większość rzeczy, które widzę. Dlatego bardzo dużo obserwuję i oglądam. Mam sporą kolekcję ilustrowanych książek, które od czasu do czasu do czasu kartuję. Również zasoby internetowe, a zwłaszcza Instagram jest dla mnie ogromną *kopalnią* inspiracji. Lubię również od czasu do czasu posiedzieć sobie w zieleni, najlepiej w lesie, i tam poukładać te wszystkie obrazy w mojej głowie, w ciszy i spokoju. Dzięki temu moja wyobraźnia później zdecydowanie lepiej pracuje.

Czy mogą prosić, aby na koniec przekazała Pani dwie rady dla każdego, kto chciałby zostać ilustratorem książek?

Ćwiczyć, ćwiczyć i jeszcze raz ćwiczyć. Nawet jeśli się komuś to wydaje nudne i niepotrzebne. Dla mnie jako ilustratora najważniejsza jest wyobraźnia. Te obrazy, które widzę

w mojej głowie, są wspaniałe, a później trafiają na barierę – moje ręce jeszcze nie wszystko potrafią oddać tak, jak ja bym chciała. Dlatego mówię, że trzeba ćwiczyć i to zawsze. Rysować jak najwięcej, bo tylko dzięki temu będzie można bez problemu przenieść te obrazy z wyobraźni na papier. A moja druga rada to ta, by nigdy się nie poddawać. To nie jest najłatwiejsza droga życiowa, dlatego wymaga determinacji, ale daje ogromną satysfakcję.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała: Jolanta Oleksa

foto: Krzysztof Lis

Czytniki e-booków w Bibliotece Kraków

W Bibliotece Kraków można wypożyczyć czytniki e-booków, czyli urządzenia, na których można czytać książki elektroniczne. Inne określenia na publikacje elektroniczne to e-book, eBook, e-książka. E-booki są zatem takimi samymi książkami, jak te w papierowej wersji, tyle że zapisane w formie elektronicznej. Tego typu książki można odczytać przy pomocy komputera, czytnika książek elektronicznych, tableta lub telefonu komórkowego. Najwygodniejszą formą czytania e-książek jest używanie w tym celu czytnika ze względu na matowy ekran nieemulujący oczu. Czytanie jest komfortowe, ekran nie migocze z dużą częstotliwością, tak jak ma to miejsce w komputerach, tabletach czy telefonach. W czytniku ekran jest naświetlany od góry,

dzięki temu możemy czytać także po zmroku. W niektórych czytnikach można także regulować barwę ekranu.

W Bibliotece Kraków można wypożyczyć czytniki PocketBook, są dostępne aż w 22 filiach – ich listę znajduje się na stronie internetowej. Aby wypożyczyć czytnik, wystarczy być pełnoletnim czytelnikiem Biblioteki Kraków i wpłacić kaucję zwrotną. Czytniki, na których można korzystać z dostępu do platform Legimi czy IBUK Libra, wypożyczane są na 31 dni. Ich obsługa jest bardzo prosta. Wystarczy podpiąć czytnik do komputera (czytnik wyposażony jest

w specjalny kabel), a następnie ściągnąć do urządzenia interesujące nas e-książki.

W bibliotecznym katalogu online można znaleźć e-booki, które łatwo pobrać na czytnik, wśród nich lektury czy publikacje naukowe. Na platformie Legimi można znaleźć wiele nowości wydawniczych, a kody dostępu są w każdej filii Biblioteki Kraków pierwszego dnia roboczego każdego miesiąca (uwaga – liczba kodów jest ograniczona). W filiach Biblioteki Kraków można korzystać z dostępu do międzybibliotecznej cyfrowej wypożyczalni książek i czasopism naukowych ACADEMICA, a także bazy obcojęzycznych książek elektronicznych EBSCO.

Małgorzata Adamska

Porażka wygranych

O wojnie Amerykanów z Wietnamem napisano dotąd setki książek, nakręcono też sporo filmów, tworząc jej określony obraz, w którym pomijano najkrwawszą bitwę, ponoć też największą stoczoną przez US Army po II wojnie światowej.

Przypomniał ją, po pięćdziesięciu latach ceniony reporter Marek Bowden, opisując na ponad 600 stronach z wielką precyzją i szczegółowością trwający przez blisko miesiąc bój o miasto Hue, historyczną stolicę Wietnamu, siedzibę cesarza. Stworzył fascynującą opowieść, zapis walk dzień po dniu, którą czyta się jak thriller. Ukazał równolegle jednostkowe losy uczestników

tego starcia, znane z imienia i nazwiska – z jednej strony zaskoczonych siłą wroga żołnierzy amerykańskich, z drugiej determinację i opór partyzantów Hanoi i Wietkongu. W swoim reportażu nie pomija też przeżyć cywilów, jakich podczas wojny zwykle się lekceważy. Ich wspomnienia autor przytacza wielokrotnie. Do zalet tej publikacji należy jej mocne osadzenie w faktach, możliwe dzięki dotarciu Bowdena do archiwów wojennych w USA i Wietnamie, bezpośrednich rozmów z uczestnikami i świadkami tamtych wydarzeń z obu stron, co zwłaszcza w przypadku ludzi z Wietnamu jest bez precedensu.

Być może wiarygodność dokumentalna reportażu, nad którym autor pracował pięć lat, przyczyniła się do ogromnego sukcesu książki – została bestsellerem. W tym miejscu nasuwają się skojarzenia z polskim wielkim reporterem i jego fotograficzną niemal reporterską relacją z czasów II wojny światowej. Mowa tu o Melchiorze Wańkowiczu i jego tomie *Monte Cassino*, zapisie na ponad 600 stronach dwutygodniowej walki polskich żołnierzy wiosną 1944 r. o słynne wzgórze. Poległo tam prawie tysiąc polskich żołnierzy.

Istotnym elementem tomu *Hue 1968* jest solidnie przedstawiony kontekst polityczno-społeczno-kulturowy lat 60. w USA, w którym umieszczona została bitwa stanowiąca punkt zwrotny w wojnie Amerykanów z „brudnym zadupiem, małym, czwartorzędnym krajem”, jak nazwał Wietnam prezydent USA Lyndon B. Johnson. Bowden przedstawia kłamstwa i hipokryzję po-

lityków, niekompetencje, oszustwa i samochwalstwo dowódców wojskowych, jakich świadectwem stała się bitwa o Hue, w której zginęło w sumie ponad dziesięć tysięcy cywilów i żołnierzy z obu walczących stron, a samo miasto zostało niemal kompletnie zniszczone.

Mimo zdobycia przez Amerykanów Hue, bitwa o to miasto stała się ich porażką. Sprzeciw wobec tej wojny, wyrażany już wcześniej przez intelektualistów, sportowców i artystów, teraz znalazł sprzymierzeńca wśród dziennikarzy. Do 1968 roku korespondenci wojenni byli częścią ekipy wojskowych i uprawiali propagandę; prawdziwy obraz wysiłku wojennego w Hue przedstawiły korespondencje niezależnych reporterów z ważnych mediów, obalające kłamliwe wypowiedzi wojskowych wspieranych przez polityków. Istotną rolę odegrał zwłaszcza Walter Cronkite, ikona amerykańskiej telewizji. To, co zobaczył w lutym 1968 w Hue, pokazał amerykańskiej opinii publicznej, a ta zdecydowała, że dość tej wojny. Ten aspekt książki, przypominający o znaczeniu przed pięćdziesięciu laty niezależnych rzetelnych mediów, ich potęgę we wspólnocie działania, wart jest podkreślenia szczególnie dzisiaj, kiedy dziennikarstwo nie ma dobrego wizerunku.

Piotr Wasilewski

Bowden M, *Hue 1968. Wietnam we krwi*, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2019.

Szlak cmentarzy wojennych

Cmentarz wojenny nr 60 na Przełęczy Małastowskiej.

Piękne krajobrazy, przyjazne dla turystów góry, a wśród nich rozrzucone cmentarze z czasów I Wojny Światowej. Jesteśmy w Beskidzie Niskim, w rejonie Gorlic. Tutaj, w dniach 2-5 maja 1915 r. rozegrała się jedna z ważniejszych i najkrwawszych bitew tej wojny, której efektem było przełamanie frontu wschodniego przez wojska Państw Centralnych. Zwycięstwo okupione zostało ogromnymi stratami ludzkimi. Po zakończeniu działań wojennych Austriacy przystąpili do budowy cmentarzy, na których na równych prawach spoczęli żołnierze wszystkich narodowości. Powołano Urząd Opieki nad Grobami Wojskowymi. Cały teren walk podzielono na Okręgi Cmentarne, na czele których stanęli inżynierowie budowlani lub architekci. Ich zadaniem było oczyszczenie pobojowisk, zewidencjonowanie strat ludzkich, wyznaczenie lokalizacji, zaprojektowanie i budowa cmentarzy. Wykonanie projektów powierzono uznanym artystom, wśród których m.in. wymienić należy: H. Mayra, D. Jurkoviča, J. Szczepkowskiego, E. Ladewiega. Każdy z cmentarzy został zaprojektowany indywidualnie, lecz łączy je wspólny schemat: centralnym miejscem jest jakiś znaczący monument, rodzaj kaplicy, wokół którego w symetrycznych kwadratach umieszczono mogiły poległych, zwieńczone drewnianymi lub żeliwnymi krzyżami. Nekropolie otoczone są drewnianymi albo kamiennymi parkanami. Widok ten wywołuje pełne nostalgia wrażenie. Dojścia do cmentarzy oznakowane są oryginalnymi w swojej formie drogowskazami. Do najpiękniejszych należą cmentarze na Rotundzie, Beskidku, Przełęczy Małastowskiej, Smerekowcu, Sękowej. Lokowano je najczęściej na szczytach pagórków. Wiele z nich uległo zniszczeniu podczas kampanii wrześniowej, a dzieła dewastacji dokonały lata powojenne. Drewno spróchniało, rdza skruszyła żelazo, pagórki zarosły lasem. Miejsca pamięci uległy zapo-

Cmentarz wojenny nr 46 na Beskidku

mnieniu. Od wielu lat trwają starania o przywrócenie im świetności. Sprzyjają temu działania podejmowane przez austriackie organizacje zajmujące się opieką nad grobami i przez grupy społeczników, fascynatów historii. Wiele z tych zapomnianych miejsc powoli odzyskuje dawną świetność. Na przełomie kwietnia i maja warto poświęcić weekend na wypad w tamte strony. Możemy wtedy wziąć udział w rekonstrukcji bitwy gorlickiej, odbywającej się na terenach pomiędzy Gorlicami i Sękową, zatrzymać przy murowanej kapliczce Jezusa Frasobliwego, na której zainstalowano pierwszą na świecie uliczną lampę naftową. Jej konstruktorem był Ignacy Łukasiewicz. A potem ruszamy szlakiem cmentarzy I Wojny Światowej na spotkanie zapomnianych, czasem bezimiennych uczestników Wielkiej Wojny.

Nekropolie te nazwane są ostatnim rycerskim pochówkiem nowożytnej Europy, a nam dają pouczające świadectwo dziedzictwa historii.

Tekst: Anna Grychowska
Foto: Michał Grychowski

Kalendarium krakowskie

3-7.11.2009 – miała miejsce pierwsza edycja Międzynarodowego Festiwalu Literatury im. Josepha Conrada *Conrad Festival*, organizowanego od tej pory corocznie w Krakowie. Jego celem jest prezentacja literatury światowej powstającej w różnych zakątkach globu, zakorzenionej w różnych kulturach i wyrastającej z odmiennych doświadczeń. Organizatorami festiwalu są: Miasto Kraków, Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz Fundacja Tygodnika Powszechnego.

6.11.1899 – w Przeworsku urodził się Tadeusz Reyman (zm. 7.04.1955 w Krakowie) – historyk, archeolog, muzealnik. Od początku swojej kariery naukowej i zawodowej związany był z Krakowem. Był pracownikiem naukowym i dydaktycznym w Zakładzie Archeologii Przedhistorycznej UJ, pracował też równoległe jako kustosz w Muzeum Archeologicznym. W 1937 r. objął stanowisko dyrektora Muzeum Archeologicznego w Krakowie, pełniąc tę funkcję aż do śmierci.

14.11.1809 – w Krakowie zmarł Jan Jaśkiewicz (ur. 6.07.1749 we Lwowie) – przyrodnik, lekarz, chemik, geolog i mineralog. Był pierwszym profesorem chemii UJ (wówczas Szkoły Głównej Koronnej). Był także założycielem i pierwszym dyrektorem Ogrodu Botanicznego w Krakowie. W 1784 r., wraz z Janem Śniadeckim, skonstruował pierwszy w Polsce balon na rozgrzane powietrze.

20.11.1879 – w Nowym Sączu urodził się Edmund Długopolski (zm. 13.02.1947 w Krakowie) – historyk, mediewista, badacz dziejów Krakowa i Podhala, wydawca źródeł historycznych. Uczestniczył w poszukiwaniach w Archiwum Watykańskim materiałów źródłowych do historii Polski, które opublikował w *Monumenta Poloniae Vaticana*. Jest autorem monografii *Władysław Łokietek na tle swoich czasów*.

22.11.1999 – w Krakowie zmarł Wiesław Bieńkowski (ur. 7.07.1926) – historyk. W swych badaniach skupiał się na historii XIX i początku XX w., szczególnie na historii nauki (w tym dziejów UJ i PAU), książki i prasy oraz historii Krakowa tego okresu. Był pracownikiem Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UJ, pracował też w Instytucie Historii PAN, gdzie zajmował się bibliografią historii Polski. Redagował serię wydawniczą *Biblioteka Krakowska*, był również redaktorem *Polskiego Słownika Biograficznego*. Przez wiele lat pełnił funkcję prezesa Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa. Pozostawił po sobie liczne publikacje na temat dziejów Krakowa, m.in. obszerną monografię TMHiZK *Strażnicy Dziejów miasta narodowej pamięci*.

24.11.2009 – w Krakowie zmarł Toni Keczer (właśc. Antoni Kaczor, ur. 3.02.1935) – piosenkarz, muzyk, wokalista zespołu *Czerwono-Czarni*. Na początku lat 70., po rozwiązaniu współpracy z *Czerwono-Czarnymi*, powrócił do rodzinnego Krakowa, gdzie występował na dancinгах w Hotelu Francuskim. W latach 90. nawiązał współpracę z zespołem Ewy Głębockiej, specjalizującym się w muzyce biesiadnej. Zmarł wskutek wypadku, jakiemu uległ na jednej z ulic Krakowa. Został pochowany na Cmentarzu Podgórskim.

26.11.1869 – w Krakowie urodził się Stanisław Estreicher (zm. 28.12.1939 w Sachsenhausen) – historyk prawa, bibliograf, profesor i rektor UJ. Opublikował wiele prac naukowych z zakresu historii prawa. Działal na rzecz rozwoju kultury Krakowa, zajmował się m.in. organizacją Domu Jana Matejki. W pismach *Świat* i *Czas* publikował artykuły na tematy literackie, propagując zwłaszcza twórców okresu Młodej Polski. Kontynuował wielkie dzieło ojca, opracowując t. 23-33 *Bibliografii Polskiej*. Był także redaktorem wydawanej przez PAU *Encyklopedii Polskiej*. Po aresztowaniu w Sonderaktion Krakau został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen, gdzie zginął. Został pochowany na Cmentarzu Rakowickim.

opracowanie: Małgorzata Kosmala

Konferencja naukowa

Z pastorałem przez kontynenty

18 października w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa odbyło się XX Międzynarodowe Sympozjum Biografistyki Polonijnej „Z pastorałem przez kontynenty. Kardynałowie i biskupi polskiego pochodzenie w świecie”, którego współorganizatorem była Biblioteka Kraków. O działalności polskich duchownych Kościoła rzymskokatolickiego – w różnych czasach i na wszystkich kontynentach – opowiadali goście nie tylko Polski, ale też z Anglii, Francji, USA i Południowej Ameryki. Specjalnymi gośćmi konferencji byli kardynałowie Zenon Grocholewski oraz Stanisław Dziwisz. Podczas konferencji prof. Zbigniew Judycki szczególnie zasłużonych uhonorował Krzyżem Zasług Muzeum Niepodległości w Warszawie (m.in. prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego oraz Stanisława Dziedzica – dyrektora Biblioteki Kraków).

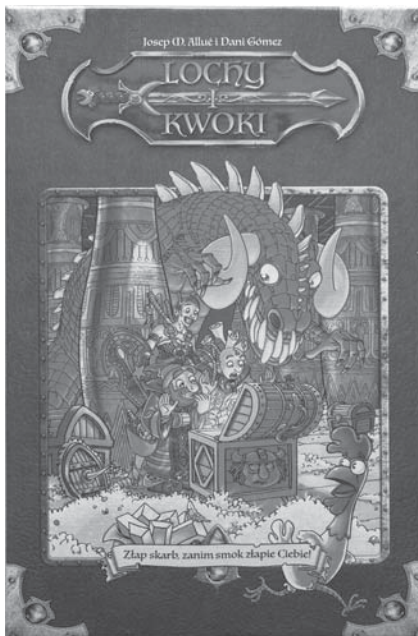
Lochy i kwoki

W projektowaniu gier planszowych istnieje kilka różnych podejść, mających zagwarantować nowemu tytułowi rozpoznawalność i uchronić go przed zniknięciem w tłumie innych podobnych pozycji. Jedni wprowadzają do swoich gier zupełnie nowe, oryginalne mechaniki. Inni starają się przyciągnąć graczy niespotykanym wcześniej klimatem i oprawą graficzną czy fabularną. Jeszcze inni budują swoje gry jako mieszankę sprawdzonych rozwiązań zaczerpniętych ze starszych tytułów, starając się uzyskać z nich zupełnie nową jakość. *Lochy i kwoki* wydawnictwa Black Monk są przykładem tego ostatniego podejścia.

Czym dokładnie są *Lochy i kwoki*? To gra imprezowa wymagająca od graczy mieszanki spostrzegawczości i zręczności. Posiada również mechanikę udającą zarządzanie zasobami, jest ona jednak zbyt losowa, by miała znaczenie dla rozgrywki.

Przebieg rozgrywki jest podobny jak *Dobble*: gracze jednocześnie wykładają przed siebie po jednej karcie z leżących przed nimi stosów, po czym ich zadaniem jest ustalenie, które z występujących na kartach symboli znajdują się na stole w największej liczbie. Gracz, który pierwszy wykrzyknie nazwę właściwego skarbu, zgarnia wszystkie karty jako punkty. Jeśli jednak żaden z symboli nie ma przewagi (np. na stole leżą trzy pierścienie, trzy korony i dwa puchary), rundę wygrywa ten gracz, który jako pierwszy złapie leżącą na środku stołu skrzynię – mniej więcej jak w popularnym *Jungle Speedzie*. Aby uczynić rozgrywkę mniej monotonna, rysunki na kartach oprócz skarbów zawierają również pochodnie oraz ukrytego w komnacie smoka. Karty ze zgaszonymi pochodniami gwarantują punkty temu, kto pierwszy położy na nich dłoń. Pojawienie się karty ze smokiem oznacza, że wszyscy gracze muszą dotknąć żetonu tarczy na środku stołu – ostatni gracz u celu oddaje smokowi część swoich punktów.

Rozgrywka jest więc skrzyżowaniem dwóch znanych i lubianych imprezówek, wzbogaconym o dodat-

kowe elementy, zmuszające graczy do skupiania się na kilku rzeczach na raz. Sprawia to, że przy stole przez cały czas panuje wesoły rozgardiasz i od czasu do czasu generuje zabawne sytuacje, kiedy graczom zaczyna brakować rąk do złapania wszystkiego, co w danym momencie jest warte choć trochę punktów. Gra świetnie nadaje się więc na rozgrzewkę przed poważnymi tytułami albo na szybką partię przy rodzinnym stole.

Czy *Lochy i kwoki* są lepszą grą od swoich pierwowzorów? Na pewno są grą ciekawszą dzięki wymieszaniu kilku różnych mechanik i większej złożoności obrazków na kartach. Z drugiej strony mogą sprawić wrażenie mniej elegancko zaprojektowanych. Istnieje również ryzyko, że po kilkunastu relatywnie szybkich rozgrywkach gra po prostu was znudzi i wróci na półkę na długie miesiące. Co jednocześnie nie zmniejszy jej potencjału jako rozluźniającej atmosfery podczas spotkań ze znajomymi.

W szkolnej skali ocen *Lochy* to mocna czwórka: dobra, zabawna, na swój sposób pomysłowa gra, która jednak na dłuższą metę nie zapada w pamięć na tyle, by zasłużyć na piątkę. Fani szybkich gier zręcznościowych na pewno powinni dać jej szansę.

Michał Szymański
Krakowska Sieć Fantastyki

Proszę się przygotować – Marzena Dąbrowa-Szatko

Niewątpliwie Kraków jako miasto literatury przyciąga do siebie ludzi pióra. Jedni przybywają tu z innych miejscowości, inni mają więcej szczęścia i rodzą się w Krakowie. Tak właśnie było z Marzeną Dąbrową-Szatko, która urodziła się i mieszka w stolicy Małopolski. Ukończyła studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Od roku 1997 pracuje jako nauczycielka języka polskiego w X Liceum Ogólnokształcącym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Jest nauczycielką z powołania, bowiem nie tylko uczy, ale również promuje twórczość swoich uczniów, często prezentując pierwsze próby literackie młodych ludzi w krakowskich centrach kultury, na antenie radia czy innych forach ogólnopolskich. Dodatkowo motywuje młodzież do udziału w licznych konkursach literackich czy teatralnych. Od 2003 roku w X LO w Krakowie działa grupa teatralna Nietutejsi, którą od samego początku prowadzi Marzena Dąbrowa-Szatko. Od powstania teatru przygotował około szesnaście widowisk, w oparciu o dzieła wielkich i uznanych twórców, np. Witolda Gombrowicza, Tadeusza Różewicza, Juliana Tuwima czy Jacka Kaczmarskiego, jak i współczesnych poetów krakowskich. W latach 2012-2017 prowadziła Koło Młodych przy Oddziale Krakowskim ZLP. Autorka związana jest ze środowiskiem Teatru Stygmator, Sceną Ata Alicji Taneu oraz od założenia – z Grupą Poetycką *Każdy rodzi się poetą*, a od niedawna należy do Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

Marzena Dąbrowa-Szatko zadebiutowała cyklem reportaży w *Świecie Młodych* w 1977 r. Pierwszą książkę poetycką pt. *Pory przelotne* opublikowała dopiero w 1995 r. Do tej pory ukazało się siedem tomików jej autorstwa: *Odejście mitu* (2000), *Próba zbliżenia* (2005), *Powrót na Ogródową* (2007), *Próba rekonstrukcji* (2008), *Krajobraz z pawiem* (2012) oraz *Proszę się przygotować* (2015) wydaną wraz z płytą CD *W drogę* autorstwa Bożeny Boby-Dygi i Macieja Zimki. Marzena Dąbrowa-Szatko jest laureatką kilkunastu ogólnopolskich konkursów literackich. Jej teksty można znaleźć w wielu almanachach i antologiach, w tym niemieckojęzycznych. W Bibliotece Kraków jej wiersze można odnaleźć w antologii *Poetyckie światy. Między Parnasem a Giewontem* (dostępna w filii nr 7,22) przygotowanej specjalnie na 20. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie. Do roku 1980 publikowała w prasie młodzieżowej (*Świat Młodych*, *Płomyk*) później m.in. w: *Studencie*, *Nowym Nurcie*, *Ra-*

dostowej, *Suplemencie*, *Okolicy Poetów*, *Akancie*, *LiryDramie* oraz w niemieckojęzycznych pismach: *Sinn und Form*, *Exempla*, *Gegenwind*, *Podium*, *Polen und Wir*, *Ossietyzky*, *Westkreuz*. Poezja odegrała ważną rolę również w jej życiu prywatnym. Połączyła ją z Joachimem Neanderem, badaczem historii obozów koncentracyjnych i Holocaustu, ale również i poetą.

Proszę się przygotować – tak nazwała swój ostatni tom wierszy. Od razu nasuwa się pytanie – na co? A może do czego? Na pewno na odbiór i lekturę wierszy – interesującej poezji. Żyjąc w czasach pośpiechu, obrazu, pop-kultury, rzeczywistości do odbioru poezji musimy się przygotować. Zwolnić tempo. Poezja zmusza nas do refleksji, wyciszenia. Tak właśnie jest z wielopłaszczyznową, głęboko przemyślaną liryką Marzeny Dąbrowy-Szatko, pełną rozmaitych odniesień, świadomych zabiegów artystycznych. Jako polonistka zna smak słów i ich wagę. Jej wiersze pełne są zwrotów, aluzji, niedopowiedzeń. Prawie wszystko, co chce nam poetka przekazać w swych wierszach, możemy odczytać na różne sposoby. Liryka autorki oparta jest o szeroką obserwację i wiedzę, ale też o efekty pracy nad tekstem i zabawy słowem. Dlatego czytając poezję Marzeny Dąbrowy-Szatko, proszę się przygotować na prawdziwą sztukę.

Ludmiła Guzowska

Ikar

jest jeszcze trochę
chleba i wina
po wycizie

i stygnąca na stole
gazeta
z wczorajszą prognozą
pogody na wschodzie
i zachodzie

a on nad oceanem
niepokoju między
ładami ponad wodami
leci w stronę słońca

i nie ma go
i jest
jeszcze trochę
chleba i wina
po wycizie

Marzena Dąbrowa-Szatko wiersze

Listopad

beżlistne światło
wydyma żaluzje
wsącza się w mrok
uśpionych ciał
u wezbranych wezglowi
młazczą budziki
przeżuwając czas
nadziany na wskazówki

listopad
umarły wszystkie początki
wierszy zdania
rozpryskują się w oczach
jak pierwszy lód
na kałużach
słowa w-zdychają
przed odejściem

z bram ciągnie naftaliną
wiatr rozwiązuje balkony
porywa słowo po słowie
błamy i pelisy
zmartwiały od przymrozka

ptaki
zawraca w locie
rozmiata ulicznych straganiarzy
wróżki i muzykantów
biała dama
kaszląc w pośpiechu
zbiera rekwizyty
do podróжной torby
zdrapuje z twarzy
złoczoną maskę października
odlatuje
w mroźnej etoli
na atole
szeleszczących mórz
nie wiadomo gdzie

Cynamon

moja babcia
której dziś już nie ma
kiedyś była dzieckiem
naprawdę
była

miała lalkę
z porcelanową twarzą
i nie wiedziała
co to jest cynamon
cy mom cy ni mom
powtarzała
wysłana do sklepu

nie wiedziała też
wielu innych rzeczy
na przykład
że w dwudziestym roku
straci matkę
a w trzydziestym dziewięcym
wszystko

nie wiedziała
że będzie pierwsza i druga
wojna ani co to jest wojna

moja babcia
kiedy jeszcze była
opowiedziała nam wszystko
co widziała
całe życie
myśleliśmy
wszystko wiemy

ale teraz
kiedy
jej nie ma
błądzimy szukamy pytamy
cy mom cy ni mom

jak babcia
kiedy była
dzieckiem
i powtarzała
żeby zapamiętać

Wiecznie młodzi

byliśmy młodzi
tacy młodzi
jeszcze młodzi
wciąż młodzi

przestaliśmy

w kącie
młodości
całe życie

teraz leżymy
rozłożeni
na łopatki

do piasku

Wiśniobranie

zrywasz wiśnie
z mojej twarzy
i wysypujesz
w otwarty kosz ciała

pulsują
w koniuszkach palców
wezbranych sokiem
ziemi

Nie-pewność

jakże my się spieszymy
podglądamy czas
łapiemy minuty
na moim
na twoim
na owym zegarku
liczymy sekundy

i wciąż nie wiemy
czy zdążymy

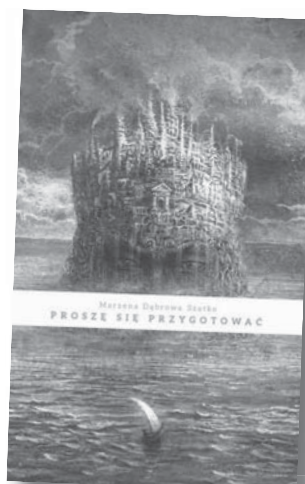
nasza wiedza utyka
wśród niepewnych wskazówek

a czas wie swoje
zna nawet dzień i godzinę
słychać jak tyka

Dozorca

nad naszymi głowami
na złotym sznureczku
kołysze się
drewniany aniołek
mały
jak nasza anielskość

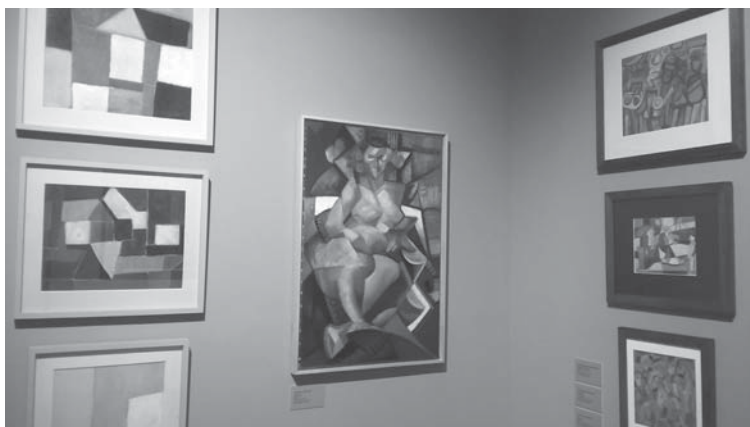
skrzydłem płoszy
rzeczy
świata tego
gnieżdzące się między nami

Tom Marzeny Dąbrowy-Szatko to przede wszystkim znakomicie skomponowana melodia zachwy-tów szczególnie, mapa idealnie zaplanowanych podróży do głębi poruszanych zagadnień oraz portret wewnętrzny człowieka myślą-cego i odczuwającego.

Kinga Młynarska
www.szuflada.net

Idzie młodość!

Wcieple, jesienny wieczór entuzjaści Grupy Krakowskiej uczestniczyli w otwarciu nowej wystawy w Kamienicy Szolańskich. Jak zwykle nie wyszliśmy zawiedzeni. Wyborna oprawa wernisażu, koncert zespołu Hańba, prezentowane dzieła sztuki, a także spotkanie z synami artystów ukontentowało każdego.

Byli młodzi, odważni i zbuntowani. Studiowali na krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Pochodzili z Krakowa, Łodzi i Kresów. Sprzeciwiali się zachowawczym metodom nauczania w ASP, konserwatywnej cyganerii krakowskiej, która zatrzymała się na młodopolskich koncepcjach sztuki. Oni tworzyli sztukę nowoczesną – awangardową.

Ukonstytuowali się w latach 1929–1931, choć formalnie nazwa pojawiła się w życiu artystycznym dopiero w 1933 r. – wraz z pierwszą oficjalną wystawą. Do I Grupy Krakowskiej (1930–1937) należeli: Aleksander (Sasza) Blonder (ps. André Blondel), Blima (Berta) Grünberg, Maria Jarema, Franciszek Jaźwiecki, Leopold Lewicki, Adam Marczyński, Stanisław Osostowicz, Szymon Piasecki, Mojżesz Schwanenfeld, Bolesław Stawiński, Jonasz Stern, Eugeniusz Waniek, Henryk Wiciński i Aleksander Winnicki. W tym czasie odbyły się trzy wystawy jej członków: we Lwowie w 1933 r., w Krzemieńcu w 1934 r. i w Domu Plastyków w Krakowie w 1935 r. (z gościnnym udziałem Władysława Strzemińskiego i Katarzyny Kobro). Współpracowali z awangardowym teatrem plastycznym Cricot, prowadzonym przez Józefa Jareme. W 1937 r. artyści Grupy Krakowskiej z błahego powodu usunięto ze Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków, co spowodowało, że czołowi przedstawiciele grupy opuścili Kraków.

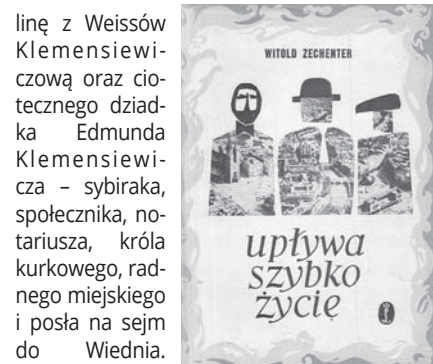
Wystawa składa się z kilku części – *Na Olimpie* (poświęcona kadrze profesorskiej ASP, która miała duży wpływ na twórczość młodych artystów, m.in. K. Frycz, S. Kamocki, F. Pautsch, J. Mehoffer, T. Axentowicz, W. Jarocki, J. Pieńkowski, K. Dunikowski, W. Weiss), *Mogę wszystko!* (pejzaże i martwa natura, tzw. *wprawki studentów*), *Niech żyje sztuka niezależna!* (postacie, kompozycje), *Niech żyje sztuka rewolucyjna!*, *My i Wy* (tutaj znajdziemy prace mojego faworyta E. Wańka *Skrzypek i Hafciarka*) oraz *To nasza wolność* (poświęcone). *Rzeźby i portrety* to sala poświęcona twarzom Grupy Krakowskiej. Na wystawie zobaczyć można ok. 300 rysunków, grafik, rzeźb i obrazów, projekty kostiumów i scenografii teatralnych. Wystawie towarzyszy bogaty program edukacyjny – gry, wykłady, spotkania, rozmowy, oprowadzania z kuratorem, pokazy taneczne, warsztaty relaksacyjne, zajęcia dla dzieci i rodzin i in.

Idzie młodość! I Grupa Krakowska. Kamienica Szolańskich. Wystawa potrwa do 5 stycznia 2020 r.

Tekst i zdjęcia: Joanna Muniak

Uplywa szybko życie

Świetlanej pamięci mej Matki Heleny z Klemensiewiczów Zechenterowej wspomnienia te poświęcam – tak zaczyna swą książkę wybitny krakowski dziennikarz Witold Zechenter (1904–1978), współzałożyciel krakowskiego *Dziennika Polskiego*, poeta, parodysta, syn dziennikarza krakowskiego *Czasu* Edmunda Zechentera (1867–1933). *Uplywa szybko życie. Książka wspomnień* obejmuje różne epoki XX w. Autor przyszedł na świat w Krakowie w 1904 roku jako obywatel CK Austrii. Szybko, bo w 1913 r., stracił matkę. Przed I wojną światową zajmowała się nim we Lwowie ciotka Teresa Klemensiewicz. Dorastał w wolnej Polsce – II Rzeczypospolitej – w otoczeniu ludzi kultury i nauki. Studiował filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim, a także w Paryżu literaturoznawstwo porównawcze. Do roku 1932 pracował w *Ilustrowanym Kurierze Codziennym*. Podczas II wojny światowej był dwukrotnie aresztowany przez Niemców. Prowadził w Krakowie księgarnię *Czytelnik* przy ulicy Łobzowskiej 6, a po wojnie – w nowej politycznej rzeczywistości – brał udział w uruchomieniu krakowskiej rozgłośni Polskiego Radia. Był też redaktorem pierwszej popołudniówki *Echo Krakowa*, a nawet urzędnikiem – naczelnikiem Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Na stronach jego wspomnień spotykamy ludzi szczególnie mu bliskich, a to rodzeństwo matki – ciocię, nowelistkę i dziennikarkę Teresę Klemensiewicz; *wujcia Józia*, poetę, tłumacza, szachistę i astronoma amatora Józefa Klemensiewicza czy babcię Karo-

linę z Weissów Klemensiewiczową oraz ciotecznego dziadka Edmunda Klemensiewicza – sybiraka, społecznika, notariusza, króla kurkowego, radnego miejskiego i posła na sejm do Wiednia. Z czasów twórczej aktywności opisuje swe spotkania z legendarnymi postaciami świata polskiej kultury. Wspomina o Julianie Tuwimie, Konstantym I. Gałczyńskim, Emilu Zegadłowiczu, Leopoldzie Staffie, Ludwiku Solskim, Władysławie Orkanie, Leonie Kruczkowskim, Brunonie Jasieńskim, Tytusie Czyżewskim, Ignacym Fiku, Janie Wiktorze, Adamie Polewce, Leonie Wyrwiczu, Kazimierzu Czachowskim, Marianie Niżyńskim, Adamie Włodku, Karolu Hubercie Rostrowskim czy Kornelu Filipowiczu.

Wspomnienia Witolda Zechentera to arcydzieło książki na jesienne wieczory, a w dodatku lektura obowiązkowa dla każdego krakowianina!

Wspomnienia dostępne są w Filiiach 3, 6, 7, 34, 40, 51, 52, 53, 54 Biblioteki Kraków.

Joanna Muniak

Zechenter W. *Uplywa szybko życie* : książka wspomnień, Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1975.

GALERIA EKSLIBRISU BIBLIOTEKI KRAKÓW

W listopadzie dla miłośników ekslibrisu mamy aż trzy wystawy do obejrzenia w Bibliotece Kraków. W Filii nr 3 trwa wystawa prac poświęcona polskim poetom – od Mikołaja Reja po poetów współczesnych (Symborską, Miłosza, Ziemiańską) – którą można zwiedzać do 7 listopada. W Filii nr 46 prezentujemy ekslibrisy związane z drugą wojną światową – do 12 listopada. Natomiast do Filii nr 20 zapraszamy na wystawę *Zwierzyniec*, którą tworzą liczne ekslibrisy z motywami zwierzęcymi twórców krajowych i zagranicznych (do końca listopada). Wybrane prace

Franciszek Bunsch, exlibris prof. Aleksandra Krawczuka

można obejrzeć także w multimedialnym kiosku znajdującym się w Filii nr 3 i Filii nr 21. Zapraszamy.

Anna Gregorczyk

**Biblioteka
Kraków**

Biblioteka Kraków

pl. Jana Nowaka-Jeziorańskiego 3

31-154 Kraków

sekretariat tel. 12 61 89 100 (czynny w godz. 8.00–15.30)

e-mail: sekretariat@biblioteka.krakow.pl

Skład i druk: FALL, tel. 502 022 027, fall@fall.pl

Redakcja: Izabela Ronkiewicz-Brągiel (redaktor naczelna), Paulina Knapik-Lizak (z-ca redaktora naczelnego), Małgorzata Adamska, Dorothea Bojczko, Ewa Cywińska, Małgorzata Dzierżymirska, Anna Grychowska, Ludmiła Guzowska, Maria Twardowska-Hadyniak, Małgorzata Kosmała, Małgorzata Koźma, Joanna Muniak, Jolanta Oleksa, Janusz M. Paluch, Joanna Pękala, Piotr Wasilewski, Barbara Zajączkowska